ATEITIS 3

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKO JAUNIMO ŽURNALAS

1972 — LIETUVIŲ JAUNIMO METAI — 1972

KOVAS — MARCH

TURINYS

Tikinčioji Lietuva 65
Mūsų pasaulis 66
Katalikai Lietuvoje — J. Stšk 70
Dviguba parapijų misija — kun. Gediminas Kijauskas, SJ . 75
Regėjimas — Aldona Zailskaitė 78
Užsimerkus — Kęstutis Šeštokas 78
Ar aš viena — Romana Žutautaitė 80
Laukimas — Diana Montvilaitė 82
Mokytojas — Manfredas Šiušelis 83
Tiesa — Aloyzas Pakalniškis 84
Mūsų veikla 86
Kalbos skiltis 91
Kreivos šypsenos 92

Iliustracijos: Vyto Pranaičio — 70, 71, 72, 73, 94, 95; JonoStaškaus —91, 92.

Nuotraukos: Vyto Pranaičio — 69, 77, 79, 81; R. Jaciko — 76, 85; Gedimino Kijausko — 84; Vidos Čyvaitės — 87; Aldonos Zailskaitės — 96.

Viršelis: Vyto Pranaičio.

REDAKCIJA:

Kun. Jonas Staškevičius,
941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada.
Telefonas: (416) 364 - 7646.

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS:

Rūta Cepaitytė, Algis Čepas, Leonardas Dambriūnas, Dainora Juozapavičiūtė, Gabija Juozapavičiūtė, ses. Dalia Keblinskaitė, Vincas Kolyčius, Almis Kuolas, Danguolė Stončiūtė, Onilė Vaitkutė.

LAUŽYMAS:

Vytas Pranaitis.
Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Čikagoje.

ADMINISTRACIJA:

Juozas Polikaitis — ATEITIS,
7235 S. Sacramento Avenue,
Chicago, Illinois 60629
Telefonas: (312) 434-2243.

ATEITIS yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $7.00, susipažinimui prenumerata $5.00, garbės prenumerata $15.00, visur kitur laisvame pasaulyje $5.00.

ATEITIS — The Lithuanian Catholic Youth Magazine. Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association. Business address: 7235 South Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629. Yearly subscription in the US and Canada $7.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.

TIKINČIOJI LIETUVA

Lietuva nuo amžių buvo tikintis į Dievybę kraštas. Kiek žinom iš istorijos, lietuvių stabmeldžių tikėjimas buvo toks gilus ir sveikas, kad jau tada jie vadinami naturaliais krikščionimis. Tačiau jie buvo varginami ir teriojami krlikščioniškųjų karo ordinų, nešančių "Kristaus mokslą ir meilę". To laiko lietuvis, besipriešinąs tokiai neteisybei, buvo pasaulio nesuprastas, nors jis tą pasaulį suprato: jis skyrė katalikiškąjį tikėjimą nuo išsigimusių katalikų, kurie jį smurtu puolė. Todėl puolėjus jis atmušė, o tikėjimą — savojo tikėjimo galutinį išsipildymą — priėmė.

* * *

Vėliau lietuvio kilnieji įsitikinimai buvo varžomi ir niekinami carų priespaudos metu. Nevienas savo gyvybės neteko dėl savųjų įsitikinimų. Užtenka tik prisiminti Kražių skerdynes. Tačiau lietuvis niekada tokių priemonių nesigriebė kitų žmonių atžvilgiu. Kiek tikėjimų Lietuvoje buvo — visi buvo laisvi juos išpažinti. Jei pažvelgsime į Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį, pamatysime, kad visi turėjo pilną teisę į asmeninę sąžinės laisvę. Tiek ortodoksų, tiek protestantų, tiek žydų mažumos nebuvo varžomos, nebuvo verčiamos atsižadėti savo tikėjimo — savo įsitikinimų. Pavyzdžiui, žydai išvystė labai puikias savo mokyklas, iš kurių išaugo visa eilė žydų teologų. Net dabar Izraelyje turi vyraujančios reikšmės jų išugdytoji teologinė pakraipa.

* * *

Šiuo metu Lietuva yra susilaukusi ypatingos priespaudos, kuri ne tiktai bando pavergti žmogų ar jo religiją varžyti, o nori išrauti patį Dievą iš lietuvio minties ir širdies. Tai bandymas jį padaryti gyvuliu, kuris nesirūpintų nieku daugiau kaip tik tos dienos linksmybėm ir pilnu pilvu. Todėl ši priespauda yra tiek prieš lietuvio, tiek prieš kiekvieno žmogaus prigimtį. Pavergtasis lietuvis kovoja prieš ją visomis savo išgalėmis, tačiau jam reikia pagalbos, kad ir toliau gyvuotų Tikinčioji Lietuva. Aišku, didžiausia pagalba yra Dievas, kuris savųjų neužmiršta. Tačiau Dievas normaliai veikia per esamą aplinką ir todėl tikisi pagalbos iš mūsų — tos pačios Tikinčios Lietuvos vaikų. Jis nori, kad mes ypatingai tą tikėjimą laikytume gyvą savyje ir skleistume savo dabartinėje aplinkoje. Mūs pareiga, suformavus savo sąžinę, formuoti ją ir kituose, kad pasaulis suprastų ir pajustų žmogaus sielos žudymą vykdomą Lietuvoje bei visuose sovietų pavergtuose kraštuose ir į tai reaguotų.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MOKYKLOS
BIBLIOTEKA

MŪSŲ pasaulis

Kard. Eugene Tisserat, kardinolų kolegijos dekanas, mirė sulaukęs 87 metus amžiaus. Paskutiniu metu jis gydėsi prie Romos esančio Albano miestelio ligoninėje. Laidotuvių Mišias šv. Petro bazilikoje atnašavo kard. Paolo Marella, o dalyvavo visa eilė kardinolų ir pats pop. Paulius VI, kuris buvo mirusiojo konsekruotas Milano arkivyskupu. Katalikų Bendrija neteko vieno spalvingiausių, atkakliausių ir savarankiškiausių kardinolų. Jis buvo žymus mokslininkas — kalbininkas, puikiai vartojęs visą eilę biblinių ir moderniųjų Vid. Rytų kraštų kalbų. 1905 m. baigęs studijas Jeruzalėje, jis profesoriavo popiežiškajame Apolinaro universitete, Romoje, o nuo 1908 m. darbavosi Vatikano archyve kaip senųjų rankraščių kuratorius. Archyvo reikalais jis tada apkeliavo įvairius kraštus: Palestiną, Mezopotamiją, Siriją, Egiptą, Etiopiją ir Graikiją. Mokslines paskaitas skaitė eilėje Anglijos žymiųjų universitetų, taipgi Amerikoje, Kanadoje ir Indijoje. Pirmojo pasaulinio karo metu tarnavo kariuomenėje ir buvo apdovanotas ordinais už drąsą. Nuo 1937 m. iki 1959 m. jis vadovavo Rytų Apeigų kongregacijai, rūpindamasis 8 milijonais tų apeigų katalikų. Tuo metu jis labai artimai susidraugavo su visa eile rytiečių religinių vadovų bei mokslininkų ir yra skaitomas vienas pirmųjų pralaužusių ledus dabartiniam ekumenizmui. Kaip pasaulinio masto mokslininkas jis buvo apdovanotas įvairių universitetų garbės laipsniais, o 1961 m. — išrinktas Prancūzų Akademijos nariu. Net ir paskutiniuoju metu jis buvo labai aktyvus: dalyvavo visose pop. Pauliaus VI kelionėse ir buvo nepatenkintas kai popiežius išleido potvarkį reikalaujantį 80 m. sulaukusius kardinolus atsistatyti iš visų einamų pareigų. Per visą savo gyvenimą jis laikėsi vieno papročio: kalbėjo kasdien Rožinį vis kita iš savo žinomų 11 kalbų.

Čekoslovakijos katalikų būklė po ilgesnio atoslūgio vėl pablogėjo. Šiuo metu komunistinė valdžia gerokai susiaurino religinei veiklai duotas ribas, pradėjo naujus ideologinius puolimus prieš religiją ir įvedė griežtą kontrolę katalikiškoms mokykloms bei seminarijoms.

Gautas iš Lietuvos aktyviai už religinę laisvę bekovojančių kunigų raštas, kuriame jie nusiskundžia savo vyskupų perdideliu pataikavimu komunistams ir nesirūpinimu savo kunigais bei tikinčiaisiais.

Lenkų jėzuitų provincijolas padarė pranešimą apie visų Lenkijos katalikų padėtį jėzuitų provincijolų susirinkime įvykusiame Romoje. Apie tą pranešimą spauda gavo komunikatą, kuriame sakoma, kad jėzuitai Lenkijoje darbuojasi gana laisvai, turi savo bažnyčias, seminarijas. Kunigai gali laisvai sakyti pamokslus be valdžios kontrolės, smerkti esamą neteisybę ir net

moderuotai kritikuoti Lenkijos valdžią. Dabar Lenkijoje esą 657 jėzuitai, kurių 564 aktyviai darbuojasi. Jėzuitų žinioje esąs filosofijos fakultetas Krokuvoj ir teologijos fakultetas Varšuvoj. Beto eilė jėzuitų profesoriauja Katalikų Teologijos Akademijoje, kuri esanti lenkų hierarchijos priežiūroje, o ekonomiškai išlaikoma valdžios. Kadangi Lenkijos konstitucija neskirianti tikinčiųjų nuo netikinčiųjų, tai pradinėse mokyklose neleidžia mokyti vaikų nei religijos, nei ateizmo. Lenkų karuomenė turinti savo kapelionus, o pralamente esą net 15 išrinktų katalikų linijai atstovaujančių narių. Penki jų priklauso PAX (taikos kunigų) organizacijai, kuri yra lenkų vyskupų pasmerkta. Komunizmas daro įtakos jaunimui, bet Katalikų Bendrija turinti sąlygas mokyti jaunimą religijos bažnyčiose. Iš viso seminarijose yra 3,097 klierikai. 1971 m. į seminarijas įstojo 551 klierikas.

Paskelbus šį komunikatą spaudoje apie "nuostabią laisvę" Lenkijoje, pasirodė, kad ne viskas yra taip gražu, kaip skelbta. Primiausia subruzdo Lenkijos vyskupai. Jie pasiuntė savo atstovą į jėzuitų centrą Romoje ištirti, kodėl tokia netiesa skelbiama. Pasirodo, komunikatas nebuvo išleistas pačių jėzuitų, o kažkieno sufabrikuotas ir paskleistas spaudai jėzuitų vardu. Daugelis pareiškimų, nusakančių padėtį Lenkijoje esą klaidingi ir visai neatitinka lenkų jėzuitų provincijolo duotoms žinioms.

Daugelis Brazilijos katalikų pereina į afrikietiškas religijas. Tai tvirtina žymus Brazilijos profesorius kun. Valdeli Carvalho da Costa. Dvi daugiausia ten paplitusios religijos yra ubandizmas ir kvimbandizmas. Tos religijos ypatingai pabrėžia emocinį dvasingumą.

II PL J Kongreso komitetas, portestuodamas prieš sovietinę Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupaciją bei toliau tebevykdomą politinę ir dvasinę priespaudą, paskelbė, kad rengia JAUNIMO PETICIJĄ. Ja bus kreipiamasi į naujai išrintąjį JTO generalinį sekretorių Kurt Waldheim, prašant ištirti sovietų kolonializmą bei žmogaus teisių pažeidimus vykdomus baltų kraštuose. Visi kviečiami peticiją pasirašyti, rinkti kitų parašus ir skleisti peticiją kitataučių tarpe. Dėl peticijų lapų prašoma kreiptis: II Lithuanian World Youth Congress Petition Committee, 5620 South Claremnont, Chicago, Ill. 60636, USA.

Rytinio Amerikos pakraščio studentai ateitininkai susibūrė š. m. kovo 24 - 26 dienomis Putname bendram susikaupimui bei studijoms. Paskaitas skaitė: dr. Algis Norvilas — "Koks ryšys tarp psichoanalizės ir religijos"; Daina Kojelytė — "Erich Fromm, tikyba ir humaniška religija"; Vytas Kliorys—"Abraham Maslowo 'peak experience' ir įsitikinimų įgyvendinimas"; J. Oniūnas—"Rytų ir vakarų religijų

palyginimas"; Ant. Razgaitis—"Antanas Maceina, Teilhard de Chardin ir Katalikų Bendrija po II Vatikano susirinkimo". Vakarais susikaupimo žodžiu su studentais dalinosi ses. M. Palmira. Taipgi buvo tartasi draugovių reikalais.

Venecueloje šių metų pradžioje įsikūrė studentų ateitininkų vienetas. Šiuo metu tas būrelis yra MAS Centro žinioje, tačiau SAS Centro valdyba savo ruožtu jiems irgi padeda. Naujosios kuopos pirmininku yra Algis Dugnas.

Reprezentacinis jaunųjų menininkų koncertas organizuojamas Jaunimo Kongreso proga. Koncerto komisiją sudaro: Dalia Kučėnienė, Živilė Numgaudaitė ir Liucija Ambrosini.

Jonui Šoliūnui pavesta paruošti Sporto Šventės projektą Jaunimo Kongresui.

Dr. Romualdas Kriaučiūnas parengė studijinę anketą jaunimui II PLJ Kongreso proga. Anketoje išviso 67 klausimai, apimantys daugelį aspektų. Daviniai bus įvertinti ne paprastu vienokių ar kitokių atsakymų nuošimči įsuvedimu, o bus stengiamasi ieškoti įvairių santykių tarp atsakymų. Tokiu būdu, tikimasi, kad bus atskleista aiškesnė dabartinio jaunimo padėtis. Anketa bus duodama pildyti 15 - 35 m. jaunuoliams.

Vokietijos jaunimo sekcijos naujai išrinktą valdybą sudaro: dr. Birutė Paltarokaitė — pirmininkė, Petras Veršelis — vicepirmininkas, Kristina Sutkaitytė — sekretorė, Andrius Šmitas — iždininkas, kun. Vingaudas Damijonaitis — reikalų vedėjas, Romana Žutautaitė — VLB Krašto valdybos atstovė. Neseniai buvo suruoštas suvažiavimas Koenigswinter miestely, netoli Bonnos. Suvažiavime buvo tartasi II PLJ Kongreso reikalais.

Australijos lietuviškasis jaunimas savo bendrame II PLJ Kongreso komitetų posėdyje nutarė siūlyti III Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą ruošti Australijoje.

Didžiosios Britanijos jaunimo metų komitetui vadovauja Kastytis Baublys. Komiteto nariais yra: Gajutė Valterytė, K. Kaminskaitė - Gough, P. Viržintas, A. Parulis ir V. Lagunavičius. Komitetas rūpinasi atstovų išrinkimu į Jaunimo Kongresą bei jų kelionių finansavimu.

Uragvajaus jaunimo metų komiteto pirmininku išrinktas Romas Macauskas, o sekretoriumi — kun. Jonas Giedrys SJ. Kiti nariai: Vytautas Dorelis, Marcelė Marija Dorelytė, Marija Ines Kamandulytė ir dr. Alfredas Stanavičius.

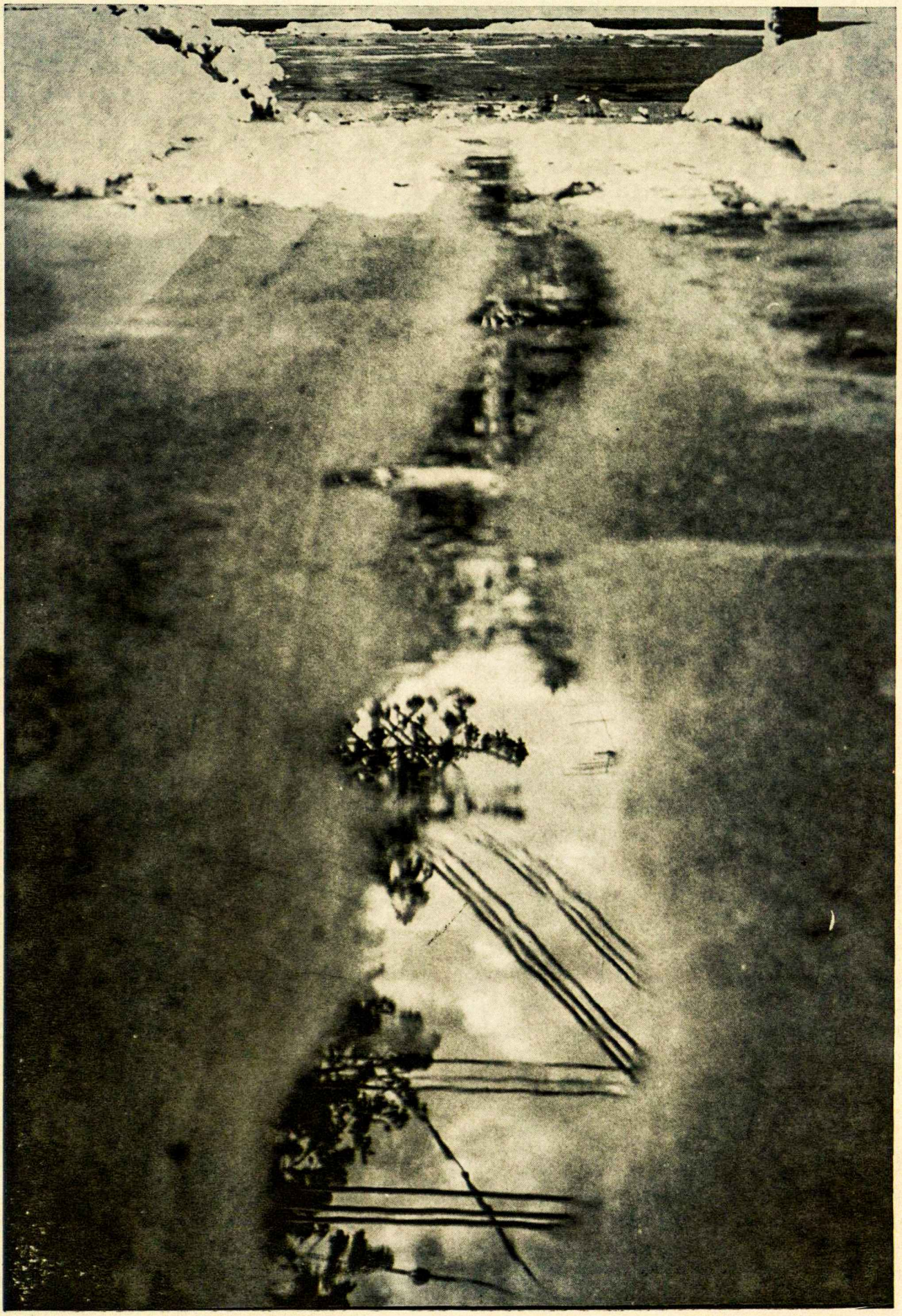

69

KATALIKAI LIETUVOJE

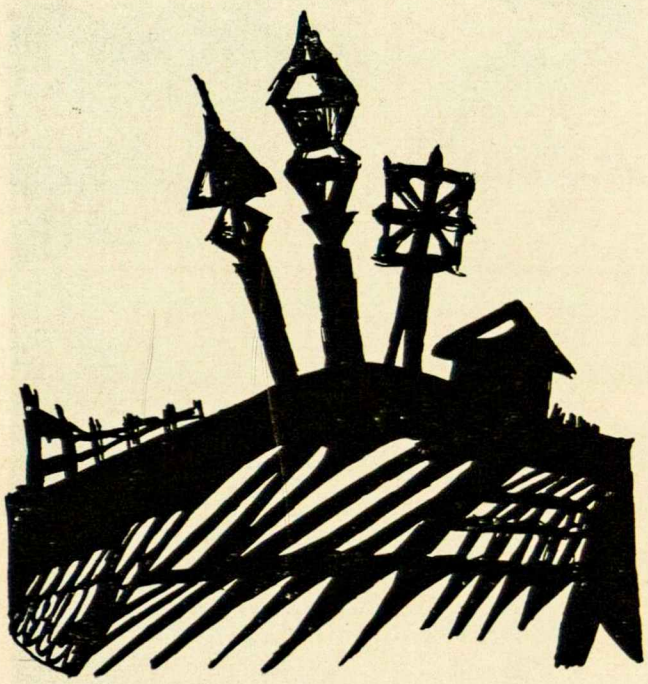

Sąmyšio laikotarpis

Kruščiovas užėmęs Stalino sostą sukėlė sensaciją: Centriniam Kompartijos Komitetui pareiškė, kad Sovietų Sąjungoje yra persekiojama tikyba, šmeižiami kunigai, užgaudinėjami ir baudžiami tikintieji, nes antireliginiai dalykai yra nemokšų rankose. Jis reikalavo pakeitimų: ideologiniai kovoti prieš religiją, bet atsisakyti fizinės prievartos.

Lietuvoje komunistai veikėjai tuo metu susimaišė — nežinojo ką daryti. Net giną religiją pasisakymai pasirodė spaudoje. Pradėta aiškinti, kad religija nepadaro žmones blogais darbininkais, nors, žinoma, jie būtų geresni jei netikėtų. Vienas Vilniaus universiteto studentas net aiškino spaudoje, kad religija žmogui nebesanti kliūtimi, nes sumodernėjo ir daugeliu atžvilgių nebetrukdo mokslui bei pažangai. Kaip pavyzdį jis minėjo padarytus didelius mokslo šuolius pirmyn tikinčiuose kraštuose. Jo manymu dabartinis ateistinis menas net kurkas prastesnis už ankstesnįjį krikščioniškąjį meną. Religija netrukdanti darbo sąžiningumo, o jį skatinanti. Religinį kultą negalima pakeisti kultūrinėmis pramogomis, nes jos žmogui religijos neatstoja. Negalima sakyti, kad tas, kuris sekmadienio rytą eina smuklėn, yra geresnis už tą, kuris eina bažnyčion. Studentas daro išvadą, kad tiek religinis fanatikas, tiek antireliginis fanatikas yra žiopliai, nes vienas tiki prietarais, o kitas prieš tuos prietarus kovoja. Anot jo, abu kaunasi su vėju.

Tokio sušvelnėjusio laikotarpio metu iš Sibiro su visa eile tikinčiųjų sugrįžo 130 kunigų. Jų tarpe grįžo vysk. Matulionis ir vysk. Ramanauskas. Jie savo kunigiškų pareigų eiti negalėjo, nes dar skaitėsi esą "kriminalistai". 1955 m. vysk. Paltarokas konsekravo du naujus vyskupus: Julių Steponavičių (Panevėžiui ir Vilniui) ir Petrą Maželį (Telšiams). Buvo duoti leidimai atnaujinti kelias bažnyčias ir statyti po naują bažnyčią Klaipėdoje ir Švenčionėliuose.

Taktikos pakeitimas

Tačiau ši "laisvė" tęsėsi trumpai. Jau 1957 m. Maskvos parėdymu buvo pradėta viskas griežtinti. Vysk. Paltaroko tais me-

tais pakonsekruotas vysk. Vincas Slatkevičius buvo tuojau suimtas ir iki šiai dienai laikomas namų arešte. Vėliau buvo areštuotas vysk. Steponavičius, kuris irgi tebėra laikomas namų arešte. Kitų vyskupų nebespėjo areštuoti — jie numirė. Tokiu būdu
prasidėjo naujo teroro laikotarpis Lietuvoje. Bet komunistai, pasimokę, kad naudojant fizinį terorą padidėja tikinčiųjų atsparumas, nutarė imtis moralinio teroro priemonių.

Komunistai pastebėjo, kad Katalikų Bendrija nėra taip atsilikusi kaip jie patys skelbia: ji prisiderina prie šių dienų mokslinių laimėjimų; pritaiko savo moralinį mokslą, dogmas ir kulto praktikas prie esamų socialinių-politinių sąlygų. Kunigai, pavyzdžiui, pataria tėvams įrašyti vaikus į pionierius ir komjaunuolius, bet namuose mokyti apie Dievą. Jie skatina žmonėse tautines nuotaikas, stengiasi padėti tiems žmonėms, kurie turi kokių nors medžiaginių ar dvasinių gyvenimo sunkumų. Bendrija suliberalėjusi pasninkų srityje. Tikintieji, kurie yra verčiami sekmadienio rytais dirbti ar dalyvauti kokiuose nors privalomuose mitinguose bei parengimuose dabar gali sekmadienio Mišias išklausyti sekmadienio vakare. Net visos religinės šventės yra perkeliamos į nedarbo dienas, kad tikintieji neturėtų jokio konflikto tarp savo darbo ir religinių pareigų. Religinis kultas yra prabanginamas. Puošiamos bažnyčios skulptūromis, paveikslais. Parapijų bažnyčiose keliamas muzikos meno lygis: į kaimų bažnytėles kviečiami muzikos ansambliai iš miestų. Pamaldų metu naudojami mikrofonai su garsiakalbiais, magnetofonai ir t. t. Todėl patys komunistai prisipažino, kad nebegalima tikinčiųjų ar jų kunigų kaltinti atsilikimu bei tamsumu.

Antireliginė propaganda

Tai turėdami prieš akis, pirmiausia jie nutarė sustiprinti antireliginę propagandą. Į ją įtraukė profesorius, mokslininkus, rašytojus, menininkus ir artistus. Buvo įsteigta "Politinių ir Mokslinių Žinių Skleidimo draugija", suvaryta 15,000 paskaitininkų, suskirstyti į 779 grupes, ir pradėjo važinėti po visą Lietuvą su antireliginėmis paskaitomis. (Vien per 1960 m. buvo skaityta virš 80,000 tokių paskaitų.)

Nuo 1964 m. buvo įvesta privalomas kursas visiems mokytojams: Mokslinio ateizmo pagrindai". Nuo 1965 m. tas kursas tapo privalomas visiems gydytojams, o nuo 1966 m. — visiems agronomams. Visi jie verčiami tapti įsitikinusiais ateistais, kad savo darbe bei kontakte su žmonėmis skelbtų komunizmą.

Pedagoginių Mokslų Adademijoje 1964 m. įkurta "Ateistinio Jaunuolių Mokymo Sekcija" ir "Kūdikių bei Pradžios Mokyklos Mokinių Ateistinio Mokymo Sekcija". Taigi visa daroma, kad mokslą baigę jaunuoliai būtų ne tik įsitikinę ateistai, bet prieš religiją emociškai nusistatę ir instinktyviai visada besipriešiną religijai.

Į šią perauklėjimo veiklą įjungti visi komjaunuoliai. Jie turi ateistiškai aiškin-

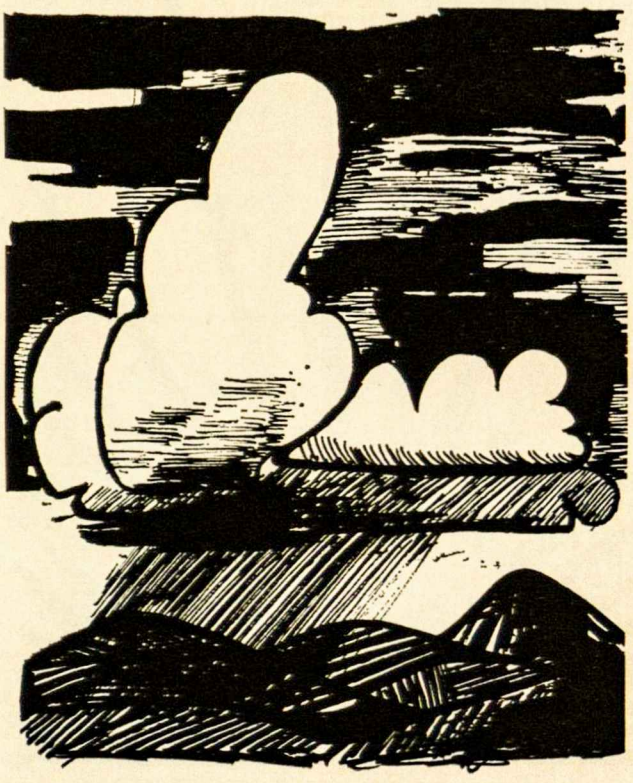

ti gamtinius reiškinius neapsišvietusiems darbininkams. Jie turi populiariai mokyti astronomijos, biologijos, chemijos, fizikos ir medicinos, visada įrodydami, kad nėra Dievo. Beto komjaunuoliai turi visas komunistines tradicijas patys įgyvendinti: tuoktis valdžios skirtuose santuokų namuose, atlikti komunistiškas vardo davimo apeigas savo naujagimiams ir t. t.

Miestuose visur veikia specialios ateizmo mokyklos, kurios informuoja apie religijos žalą žmogui, apie įvairius kunigų nusikaltimus. Taipgi veikia ateizmo universitetai, kurie už 2 metų išeitą ateizmo kursą išduoda specialius diplomus. Taigi, galima tapti diplomuotu ateistu!

Ateistinis darbas miestuose yra koordinuojamas "Ateistų Namų", kuriems priklauso visi to miesto ateistai. Nariai sudaro komandas, kruos rūpinasi paskaitom, literatūros platinimu, straipsnių rašymu, vakarų rengimu, klūbų steigimu mokyklose ir naujų propagandistų ruošimu.

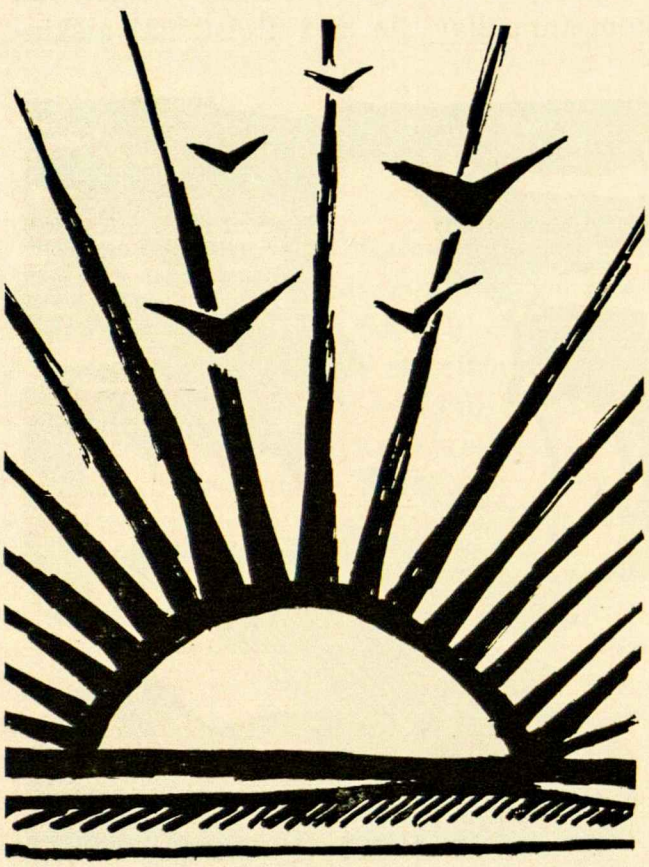

Dėmesys jaunimui

Didžiausias dėmesys yra kreipiamas į gimnazistus. Mokytojai kiekvienoj pamokoj turi pabrėžti ateizmą. Pavyzdžiui, dėstydami Romos imperijos istoriją, turi aiškinti "Jėzaus legendos" atsiradimą, o viduramžių istorijoje — kaip savanaudiškai krikščionija užgrobė visą pasaulį. Mokytojai taipgi turi steigti "ateistinius kampelius" ir neduoti tikintiesiems į Dievą mokiniams aukštų pažymių. Norintiems gimnazijose dirbti mokytojams kitos išeities nėra kaip vykdyti visus įsakymus, nes apie juos visada teiraujasi Kompartijos Centro Komitetas.

Jaunuoliai ir jaunuolės iki 18 m. amžiaus negali vieni ateiti bažnyčion: gali eiti tik su tėvais ar giminėm. Taipgi iki to amžiaus jaunuoliai negali tarnauti Mišioms bei atlikinėti kitokias liturgines funkcijas. Bažnyčią lankąs jaunimas mokykloje yra dažnai pajuokiamas ir net baudžiamas.

Kunigamas bažnyčioje per pamokslus neleidžiama apginti neteisingus ateizmo užmetimus ar kaltinimus, kuriuos jaunimas girdi gimnazijoje. Tėvai namuose stengiasi savo vaikus apšviesti tuo reikalu kiek patys išmano, tačiau ir jie rizikuoja, nes valdžia gali atimti iš jų vaikus už blogą arba netinkamą vaikų auklėjimą —"vaikų žalojimą". Yra visa eilė moterų (daugiausia vienuolės), kurios slapta moko vaikus tikėjimo, tačiau, jei būna sugaunamos, tai nukenčia ne tik jos, bet ir vaikų tėvai ir tos apylinkės klebonas.

Dabar yra įsteigta visa eilė bendrabučių besimokantiems vaikams. Taip yra bandoma jaunimą apsaugoti nuo bet kokios tėvų įtakos. Bendrabučių vaikai net per atostogas pas tėvus negali pabuvoti, nes yra užimti stovyklom, išvykom, darbu kolūkiuose ir pan.

Tėvams yra steigiamos vakarinės mokyklos, kuriose jie yra mokomi kaip auklėti savo vaikus gerais komunistais. Pa-

mokos paprastai vyksta du kart į mėnesį: skaitomos pasakitos, rodomi filmai, lankomi ateistiniai muziejai.

Visi jungiami į antireliginį darbą

Spauda, radijas ir filmai nenuilstamai naudojami prieš religiją ir kunigus. Aiškinama, kad žegnojimasis šventu vandeniu ir kryžiaus bučiavimas yra labai pavojingi sveikatai ir duodami atvejai visokių užsikrėtimų bei susirgimų. Aiškinama, kad visi garsieji lietuviai gydytojai, kaip V. Kudirka, J. Basanavičius, J. Šliūpas, K. Grinius, buvę ateistai.

Į šį antireliginį darbą ypatingai įkinkomi metę kunigystę kunigai. Labai daug komunistams pasidarbavęs savo paskaitomis bei knygomis prieš tikėjimą yra buvęs kunigas J. Ragauskas. Taipgi pasidarbavę yra buvę kunigai: J. Misiūnas, Aleksas Ramašauskas, Ambraziejus Akstinas, Dorotiejus Bazčastnovas. Beto gana daug darbuojasi ir buvęs kunigas Stasys Markonis (Markevičius), vadovaudamas Centriniam Ateizmo Muziejui, kuris yra įkurdintas šv. Kazimiero bažnyčioje. Taigi jį galima vadinti antireliginės bažnyčios "klebonu".

Antireliginės apeigos

Yra įsteigtos net antireliginės apeigos Lietuvoje ir išleistas tų apeigų ritualas, kuris vadinasi "Civilinės Apeigos". Ten galima rasti visų komunistinių "sakramentų" ceremonijų varijacijas. Aiškinama apie Vardynas (vietoj Krikšto), apie Subrendimo Šventę (vietoj Sutvirtinimo), duodamas komunistinės Santuokos apeigų aprašymas, populiarios tradicijos bei simboliai. Nusakoma kaip turi būti papuošta vestuvių įstaiga ir kokios apeigos atliktinos 25 ir 50 metų vedybų sukakties proga. Yra specialus skyrius laidotuvių apeigoms, o taip pat surašytos tai progai pritaikytos dainos. Yra nustatytos ne "liturginės spalvos", kurios naudotinos parenkant gėles bei papuošalus vardynom, santuokai bei laidotuvėm. Žmonės yra skatinami tokiomis apeigomis naudotis. Todėl, pavyzdžiui, tam, kuris laidojasi komunistinėmis apeigomis, visa laidotuvių palyda bei orkestras duodami dykai.

Panašiai kaip katalikiškieji sakramentai, taip ir įvairios krikščioniškos šventės yra pakeičiamos ateistinėmis. Vietoj Velykų dabar švenčiama "Pavasario šventė", vietoj Sekminių — "Piemenų šventė", vietoj Joninių — "Vasaros Džiaugsmo šventė", vietoj Naujų Metų — "Senio Šalčio šventė", kuri dalinai turi atstoti ir Kalėdas, nes joms pakaitalo dar nesurado.

Bažnyčių mažėjimas

Visos bažnyčios skaitosi valstybės nuosavybė ir yra išnuomuojamos tikintiesiems kaip "pramogos namai". Todėl nuomos labai aukštos ir nuolat keliamos. Iki 1960 m. bažnyčios išnuomavimas metams

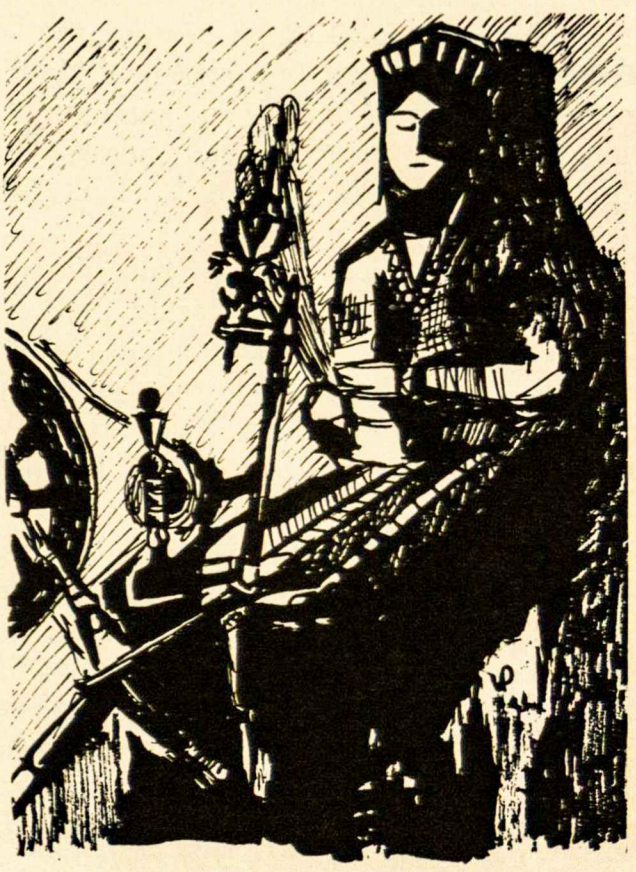

svyravo tarp 10,000 — 15,000 rublių, o dabar tos nuomos yra bent keturis kartus didesnės. Kai tikintieji jau nebeįstengia sumokėti metinės nuomos — bažnyčia uždaroma.

Kai kurios bažnyčios uždaromos prievarta. Vos spėjus pastatyti Klaipėdos bažnyčią (kurios statybą rėmė ir užsienio lietuviai), 1960 m. buvo įsakyta bokštą nugriauti ir paversti ją muzikos sale. Parapijos kunigai ir bažnyčios statytojai buvo nuteisti už "spekuliaciją". Kun. Liudas Povilonis (dabar vyksupas) buvo nuteistas ir iškalėjo 8 metus, o jo vikaras kun. Burneikis — 4 metus.

Kunigų izoliavimas ir kompromitavimas

Ypatingai komunistai stengiasi izoliuoti kunigus nuo tikinčiųjų. Seniau buvo uždrausta kunigams kalbėti apie religiją jaunimui, tačiau buvo pastebėta, kad kunigai organizuoja jaunimui sporto klūbus, šokius, literatūros ratelius. Vienas laikraštis net nusiskundė, kad kunigas su jaunimu remontuoja bažnyčią, o mokyklos ir komjaunimo namai stovi neremontuoti. Todėl dabar komunistai uždraudė kunigams bet kokį kontaktą su jaunimu, o taipgi suvaržė ryšius ir su suaugusiais. Kunigams uždrausta kalėdoti — lankytis tikinčiųjų namuose.

Beto dabar bandoma įvairiais būdais kunigus sukompromituoti. Dažnai jie kaltinami įvairiais išgalvotais dalykais. Žinoma, vietiniai žmonės, kurie tuos kunigus pažįsta, netiki kaltinimais. Todėl kunigai dažnai yra iškeliami į tokią vietą, kur jų niekas nepažįsta, ir ten pradedamos skleisti visokios paskalos apie juos, kad žmones nuo jų atbaidytų.

Kartais kunigai yra baudžiami "už blogą kunigiškų pareigų ėjimą". Pavyzdžiui, kun. Alfredas Kanišauskas anksčiau buvo nubaustas 6 mėn. pataisos darbų ir 300 rublių bauda už kirtimą kapuose medžių, "kurie krisdami prislėgė ir nuvertė kryžius". Kun. Antanas Šeškevičius ir kun. Jonas Danyla buvo nubausti "už šventų dalykų negerbimą": "spekuliavimą" rožiniais ir šventais paveikslėliais. Kunigai paprastai tyčia labai sunkiai nebaudžiami, kad netaptų žmonių akyse kankiniais už tikėjimą.

Pastangos Katalikų Bendriją pajungti partijai

Komunistų partija yra dariusi visą eilę bandymų, kad atskirtų Lietuvos katalikus nuo Romos, bet jiems tai nepavyko. Žinoma, daug tikinčiųjų bei jų kunigų dėl to nukentėjo. Ir dabar namų arešte Žagarėje laikomas vysk. Julius Steponavičius, o Nemunėlio Radvilišky — vysk. Vincas Slatkevičius.

Katalikų reikalus Lietuvoje tvarko komunistų partijos kulto komisaras Rugienis. Jo įsakymų klauso ir pagal tuos įsakymus kunigus tvarko 4 vyskupai: Juozas Labukas, Juozas Pletkus, Liudas Povilonis ir Romualdas Krikščiūnas.

Nevisi kunigai gali Lietuvoje eiti savo kunigiškas pareigas. Tik daliai kunigų komunistų partija leidžia tas pareigas eiti. Kiti dalinai arba visiškai jokių kunigiškų pareigų neleidžiami eiti. Yra net grupė tokių "nusikaltusių", kuriems net neleidžiama Lietuvoje gyventi.

Komunistai labai nori visą Lietuvos katalikų hierarchiją — vyskupus ir kunigus — pasidaryti savo instrumentais. Tai liudija dabar Lietuvoje teistų kunigų kalbos, visos eilės kunigų bei tikinčiųjų rašyti protestai į Maskvą ir skundas pasiųstas į Jungtines Tautas. Ar tai pavyks komunistams padaryti — tik ateitis parodys. Mūsų pareiga tačiau dabar moraliniai remti visus vyskupus, kunigus bei tikinčiuosius Lietuvoje. Mes turime juos garsinti, už juos demonstruoti, išnaudoti visas galimybes, kad atkreiptume pasaulio dėmesį į sąžinės laisvės netekusius Lietuvoje.

J. Stšk.

DVIGUBA PARAPIJŲ MISIJA

KUN. GEDIMINAS KIJAUSKAS, S.J.

Parapija tikinčiųjų gyvenime. Kai sakome, kad Bendrija yra tikinčiųjų motina, tai lygiai galėtume tvirtinti ir apie parapiją. Parapija sutelkia savyje miniatūrine forma Bendriją ir perteikia tikintiesiems naująjį gyvenimą. Ji gyvais ryšiais sujungia kiekvieną tikintįjį su visa Dievo Tauta — Bendrija. Parapija pasidaro kryžkele, kurioje įvairių pakraipų ir nusiteikimų krikščionys susitinka prie visus apjungiančio centro — Kristaus. Jei žmogui yra natūralu priklausyti įvairiom socialinėm, profesinėm ir kultūrinėm organizacijom, tai jam taip pat reikia, ypač kaip krikščioniui, broliškos ir krikščioniškos bendruomenės. Tokia bendruomenė išreiškia ir įgyvendina jame jau užsimezgusį 'amžinąjį gyvenimą'. Krikščionių bendruomenės mintyje taip pat randame pirmąjį atsakymą į klausimą, kuris keliamas tikintiesiems susibūrus iš įvairių vietų sekmadienio pamaldom: kodėl čia susirinkom, vieni šalia kitų?

Parapijos pirmoji užduotis yra stiprinti tikinčiųjų vienybę su Dievu ir Kristumi. Iš šio taško žvelgdami į parapiją, matome, kad ji yra lygiai paslaptis kaip ir Bendrija: joje pajuntame dieviškąjį gyvenimą. Ji atskleidžia mums dangiškosios tikrovės dalį šioje žemiškoje kelionėje ir padeda pajusti tą antgamtinę tikrovę religiniame pergyvenime, į kurį veda parapijoje ruošiamos pamaldos.

Pamaldų svarbą ypatingai pabrėžia kun. dr. A. Baltinis: "Parapija skiriasi nuo kiekvienos kitos žmonių bendruomenės savo pamaldomis. Nežiūrint, ką parapija veiktų įvairiose gyvenimo srityse, pamaldos yra ir pasilieka jos esminė funkcija, kuri yra būtina jos paskirčiai įvykdyti... Pamaldos todėl tokios svarbios parapijai, kad jose pergyvenamas Dievo artumas ir Kristaus draugystė. Dievo artumas ir Kristaus draugystė yra svarbiausia, ko žmogus trokšt areligijoje, jis nori būti Dievo, ir Dievo artumo ir Kristaus draugystės pajutimas yra religinio pergyvenimo viršūnė" (Lux Christi, 1971 sausis). Pilniausiai krikščionis pergyvena Dievo artumą ir Kristaus drauystę šv. Mišių aukoje, kuri yra visų pamaldų centras.

Tautiniai parapijų uždaviniai. Mūsų parapijoms išeivijoje skirta atlikti ir tautinius uždavinius. Tai nėra kieno nors sugalvoti ar joms iš šalies primesti darbai. Pati Bendrija to nori. Pop. Pijus XII savo enciklikoje "Ištremtoji šeima" (Exul Familia) nustatė gaires vyskupams bei kitiems ganytojams, kuriomis jie turėtų sekti, patarnaudami imigrantams. Tą misiją aiškiai patvirtino antrasis Vatikano susirinkimas. Jis įvedė gimtąją žmonių kalbą į liturgiją, pramatė galimybę tautiniams papročiams liturgijoje, skatino pasauliečius pilnai įsijungti į Bendrijos gyvenimą. Vėliausi Romos nurodymai pasaulio vyskupams iš naujo konkrečiai pabrėžia, kad dvasinis patarnavimas imigrantams siejasi ir su rūpesčiu išlaikyti jų tautinį charakterį bei atsižvelgti į jų atsivežtus dvasinius turtus: "Imigrantai atsineša savo mintijimo būdą, savo kalbą, savo kultūrą ir savo religiją. Visa tai sudaro vadinamąjį dvasinį paveldėjimą savo minčių, savo tradicijų, kultūros, kuri pasiliks juose ir už tėvynės ribų. Su tuo reikia skaitytis. Šioje sirtyje nereikia laikyti paskutinėje vietoje imigrantų kalbos. Sava kalba jie išreiškia savo mentalitetą, mintijimo būdą, savos kultūros formas ir net savo dvasinio gyvenimo charakterį" (Pr. G., T. Ž., 1970, nr. 8).

Vietovėse Bažnyčios tautinių grupių patarnavimo mintį vykdo vyksupai ir klebonai. Matome, kad Bendrijos oficialioji mintis ne visur randa vienodą dirvą. Didele dalimi tos minties įgyvendinimas priklauso ir nuo pačių pasauliečių. Apie tai užsimena ir kun. dr. A. Juška, vertindamas AF VIII kongresą: "Lietuviai kunigai o ypač kurie dirba lietuviškose parapijose, turėtų ateitininkus teigiamai vertinti, jais didžiuotis, tačiau ir ateitininkai neturėtų nuo savo parapijų šalintis. Jose jie turėtų jaustis aktyviais nariais, tikrais šeimininkais" (Lux Christi, 1971 sausis).

Parapijų atsinaujinimas. Gyvenimas nestovi vietoje. Parapijos misija irgi turi prisitaikyti greitai besikeičiančioje bendruomenėje ir Bendrijoje. Nereikia tad bijoti reformuoti nusistovėjusias praktikas, jei to reikalauja dieviškojo išganymo plano perdavimas. Ar gyvas tikinčiųjų eucharistinis gyvenimas? Ar jie atviri misijinei veiklai kasdieniniuose savo rūpesčiuose? Ar jie atspindi evangelijos dvasią, bendraudami vieni su kitais?

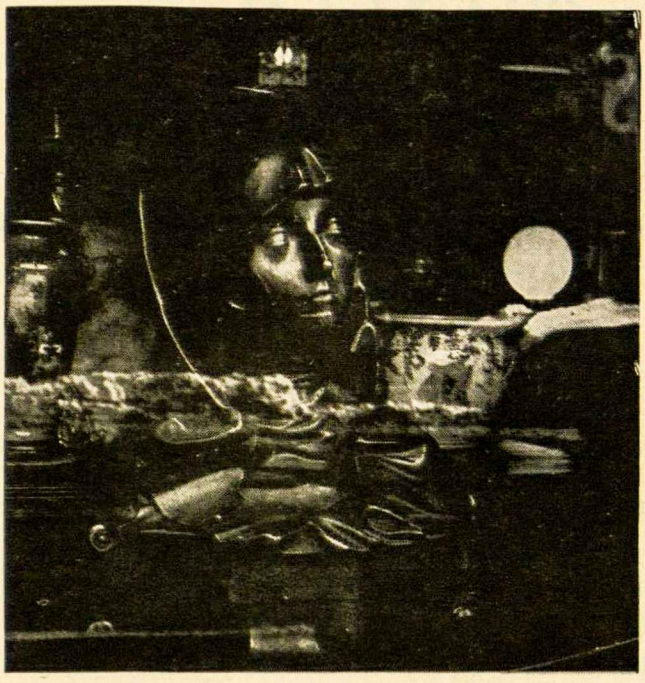

Kad tikintieji būtų tikri liudytojai, ganytojai ir pasauliečiai turi susirūpinti pačios parapijos liudijimo kokybe. Jei suledėjome savo institucijose, reikia atsigaivinti gyvybės šaltiniuose. Institucijų struktūros yra žmonėms, bet ne atvirkščiai. Parapijų tikslas padėti krikščioniškai gyventi, atidengti dvasinius aruodus žmonėms; nesielgti taip, kad Tradicija būtų aukojama tradicijoms.

Žygiuoti pagal Dievo Tautos ritmą dar nereiškia paniekinti praeitį, keistis dėl keitimosi ar viską sugriauti. Greičiau tai reiškia priimti vsada aktualios evangelijos "nova et vetera" (nauja ir sena), drąsiai ir kantriai jungtis į organinį vystymosi procesą. Visos veiklos centre turi būti prisikėlęs Kristus. Jis nugalėjo visas kliūtis.

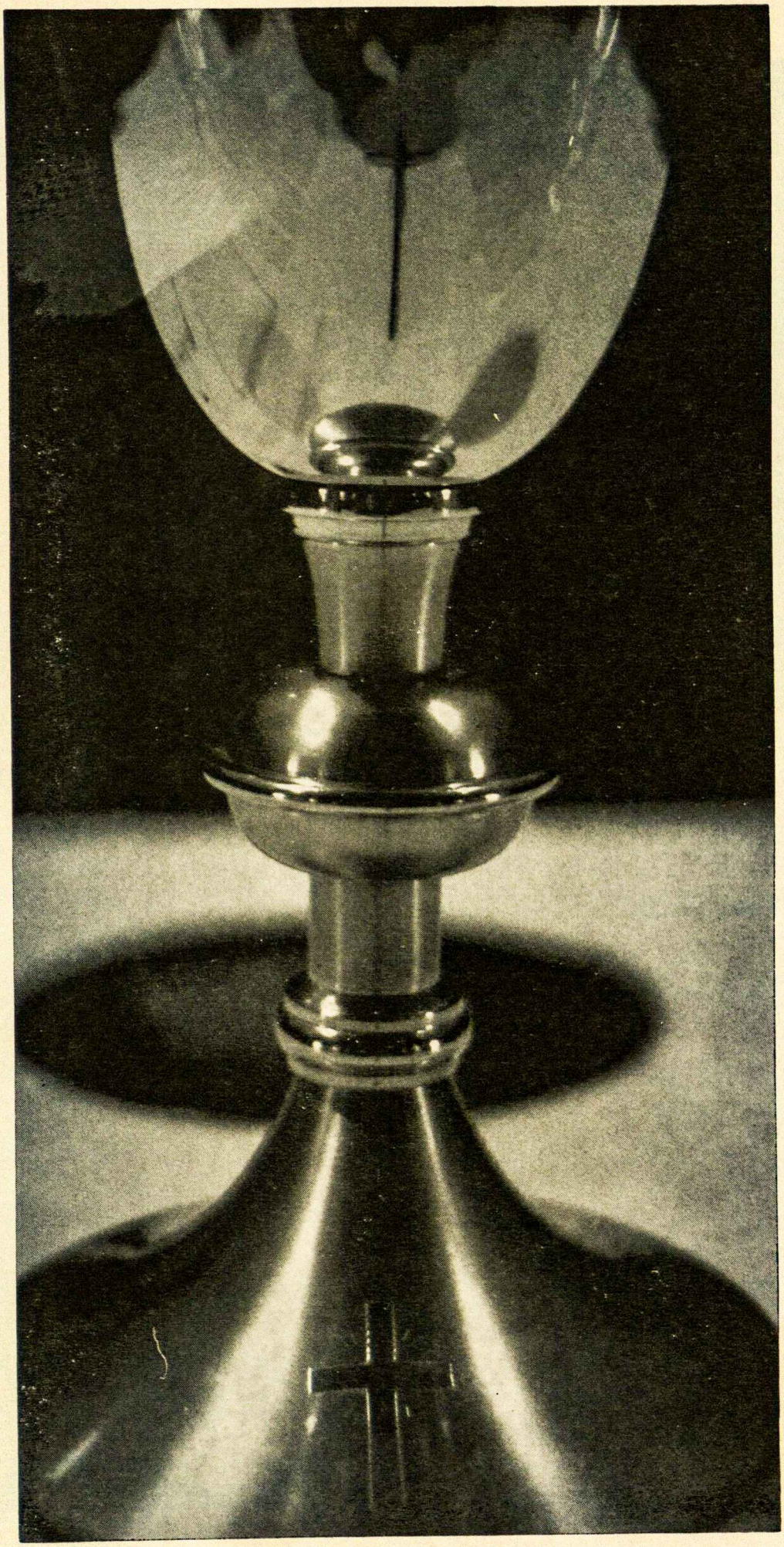

77

REGĖJIMAS: 1972

Kur vakar švietė saulė pro auksinį stiklą,
Kur vakar blaškėsi pageltusios užuolaidos,
Šiandieną taškosi lietus į pilką langą
Ir mažas vaikas susirūpinęs pravirksta mamos.

Bet paskutiniai spinduliai jau buvo sunaudoti vakar:
Jais užvedė pečius, kurie prirūkino dangaus skliautus.
— O vaikui tepaliko verkti mamos, spindulių,
Ir niekad, niekad negrąžinamų pabundančio pavasario orų.

Aldona Zailskaitė

1969 m. XII. 31 d.

UŽSIMERKUS

Ar tai nakties tamsuma,
Ar dienos aptemdinta saulė,
Kad darosi sunku matyt?

Milžinai pastatai
Skelbia civilizacijos garsumą.
Matau šešėlius, kampus,
Cemento sienas ir stiklo langus.
Aklieji ieško kažko...

Užsimerkus, pasaulis pavirsta
Tamsiu paveikslu.
Sunkiau matosi bėdos, nelaimės, skurdai,
Ašaros, karai.

Sunkiau matos ir besišypsantys veidai.

Pramerksiu akis!

Kęstutis Šeštokas
Hamilton, Ont., Kanada

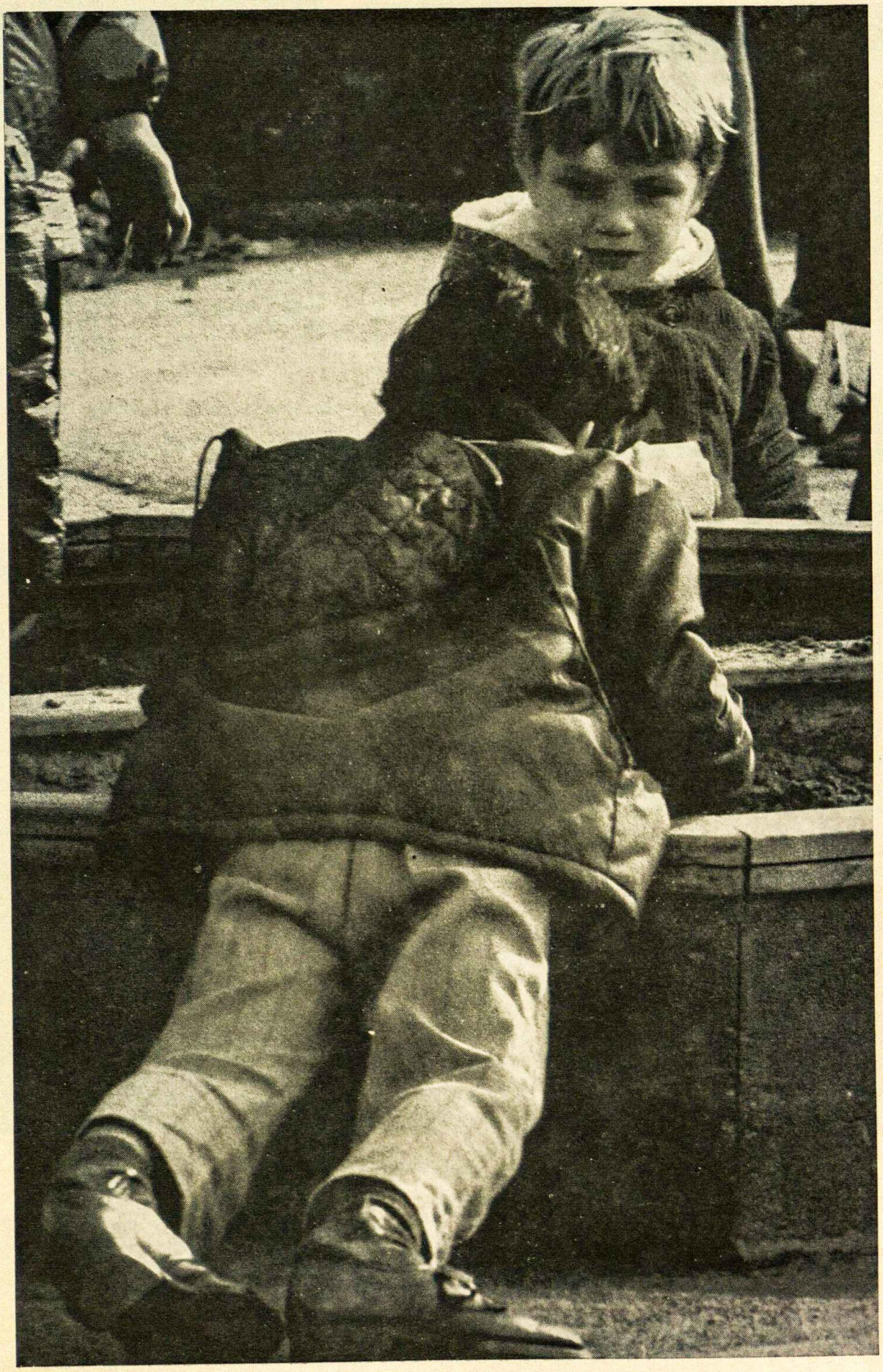

79

Ar aš viena,
Viena toj tamsumoj?
Kur jūs, draugai,
Kur jūs?

Draugai, kurie
Tiek daug žadėjot...
Kur jūs, draugai,
Kur jūs...

Ar bijot padėt
Skęstančiam žmogui?
Kur jūs, draugai,
Kur jūs!

Juk jis nepajėgs
Įtraukti ir jus.
Kur jūs, draugai,
Kur jūs.

Į bedugnę, kurią
Jūs pažįstat!
Kur jūs, draugai,
Kur jūs?

Žmogus šaukiasi draugų,
Kol jis susipranta —
DRAUGAI?

Romana Žutautaitė

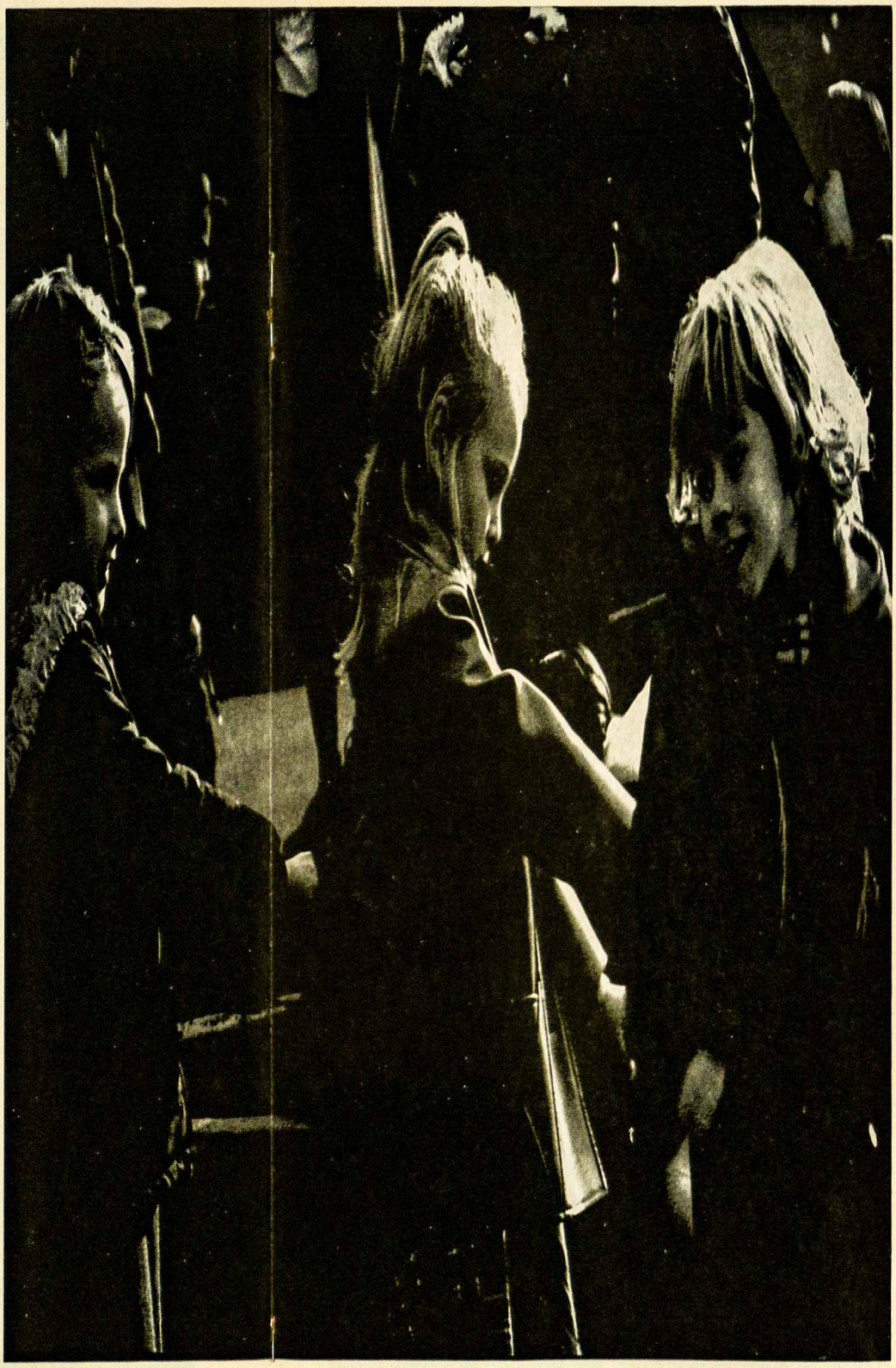

LIETUVOS NACIONALINĖ MARIJOS BIBLIOTEKA

LAUKIMAS

DIANA MONTVILAITĖ

Kaimelio turgaus aikštėje buvo pilna žmonių — keliauninkų, pirkėjų ir ūkininkų. Jonas, vos radęs savo mašinai vietą, ėjo pirkti visokių dalykų savo žmonai, ir kartu truputį pasivaikščioti bei pasilinksminti.

— Ei, žmogau! Ar nenori sužinoti ką tau šie metai atneš? — išgirdo jis staiga gilų moterišką balsą šalia savęs ir nepažįstama ranka griebė jam už rankovės ir traukė jį prie mažo staliuko, ant kurio gulėjo kortos.

— Tavo ūkis atneš tau ir šįmet daug vaisiaus. Būsi labai turtingas. Tavo žmona trumpą laiką sirgs, bet nepavojingai. — Šnekėjo ji toliau. Jonas klausėsi, nors nenorėjo jai taip labai tikėti. Staiga, jis pamatė — jos veidas patamsėjo:

— Mirtis, — tyliai paaiškino.

— Mirtis? O kas mirs? — klausia Jonas.

— Negaliu sakyt. Baisu.

Išsigandęs ir neramus Jonas paliko turgų ir važiavo namo, nutaręs žmonai nieko nesakyti. "Kas mirs? Tikriausiai aš. Juk atsitinka tik tam, kuriam pasakė ateiti." Taip galvodamas Jonas įėjo į virtuvę. Tyliai valgė vakarienę ir paskui atsigulė.

Kitą rytą su visais dirbo lauke, su visais grįžo namo. Viskas kaip visuomet, bet visvien kitaip buvo. Darbininkai pastebėjo, kad jis šiandien labai greitai dirbo.

— Kitą savaitę reikės šieną vežt namo... Dar šią savaitę — kitą lauką arti... Einu šiandien dar pas Petrą susitarti dėl kainos už jaučius... — taip skambėjo jo žodžiai per visą dieną.

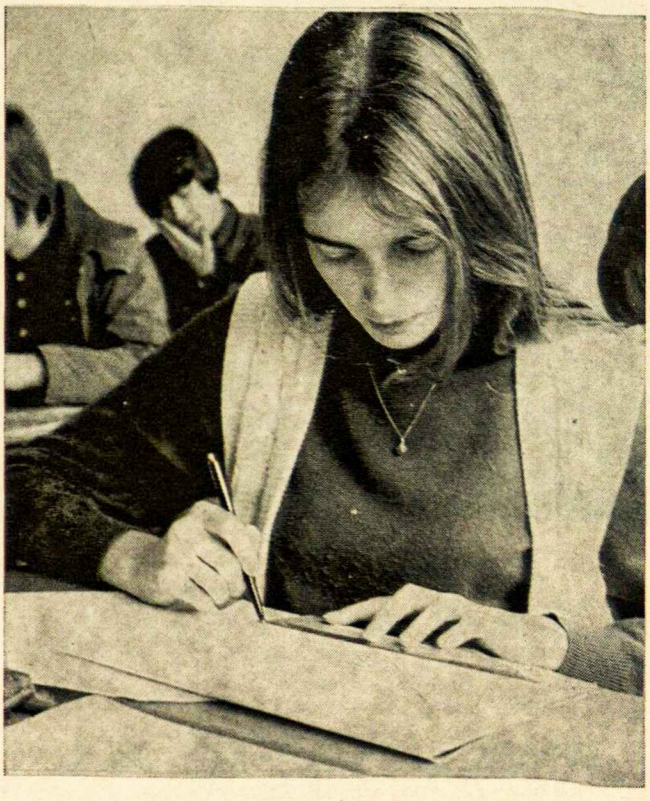

Diana Montvilaitė klasėje mokosi.

Viskas turėjo vykti labai greitai, nes Jonas norėjo, kad būtų tvarkoj, jei numirtų. Tada jam būtų ramu: žmonai nereikėtų rūpintis. Sūnus vistiek kariuomenėj.

Savaitės bėgo. Tarnai pradėjo Jono bijoti. Anksčiau jis būdavo toks švelnus ir teisingas ūkininkas, o dabar vis bėga per kiemą besibardamas, griežtas, nervuotas. Jis tai žinojo. Bet ką padaryti? Nežinia kada teks numirti.

Darbininkai jau norėjo ieškoti darbo pas kitą ūkininką, kai atsitiko... Algis, jo vienintelis sūnus, žuvo lėktuvo nelaimėje.

Jonas negalėjo suprasti. Šitas smūgis buvo jam per sunkus, ir jis sunkiai susirgo. Kas jam buvo — niekas nežinojo. Lėtai liga jį ėdė. Jis nebegalėjo panaudoti savo kojų, nejautė šalčio, karščio. Jis tik gulėjo savo lovoj dešimčia metų pasenęs, plaukai balti. Drebančiom rankom valgė košę.

Taip jis ir mirė. Nors ir kitaip negu norėjo. Neviskas išsipildo pagal norus.

MOKYTOJAS

Manfredas Šiušelis

Koks ten per jaunuolis? Kas tai per žmogus, kuris matyt nebadauja, nei troškulio nejaučia? Tai liudija apskritas jo veidas, iš kurio žybčioja patenkitos akys. Tiesa, toks jaunas jis jau ir nėra, bet visgi dar antroj jaunystėj. Kitaip ir būti negali. Iš kur atsirastų ir jo nušukuoti plaukai, kurie vis retėja? Tiktai su mums žinomo pono X frizūra konkuruoti jis negali...

Nedidelis jis — mažas vyrukas. Bet tai jam nieko nekenkia, nes jis pats sau mano: "Mažas, bet oho!" Su kitu mažu draugu taip jau susitaręs.

Jis nėra draugas mūsų modernios jaunystės — ilgi, švarūs, gražūs plaukai; riesti ūsai, dar ilgesnės žandenos — tai ne jo skonis! Ar pavydo verčiamas, ar iš religinių, estetinių, ar net gimnazijos politinių motyvų — paskalbė kovą prieš šiuos reiškinius.

Nors turtingas — tik šimtinės piniginėj tesimato, jis yra taupus. Portfelis nebenaujas — prieškarinių laikų, ir pelių apgriaužtas. Paišelis jo taip pat vienkartinis, nudilęs per dešimts metų.

Neblogas jis — geros valios žmogus. Sąžinę jautrią turi. Pats kenčia, tik mokinių nesupranta ir tiek. Mat, antroji jaunystė, tai ne pirmoji!

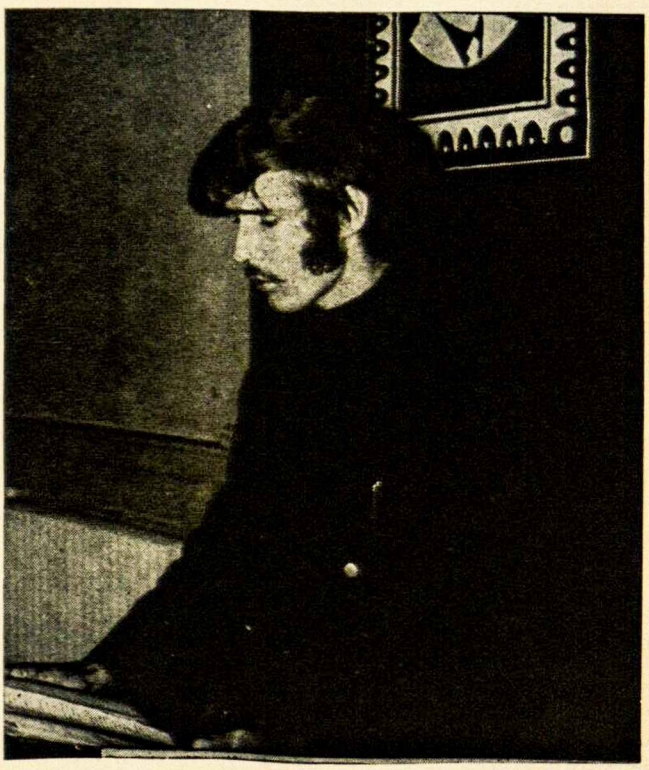

Manfredas Šiušelis Balio Sruogos minėjime Romuvoje.

TIESA

Aloyzas Pakalniškis

Šalta rudens diena. Pusplikės medžių šakos brėžiasi į pilką dangų. Geltoni lapai, papūsti kartais vėjo, laksto sukdamiesi aplinkui. Susitraukiu ir žengiu šnarančių lapų kilimu.

Iš antro gatvės galo ateina žmogus. Moteris. Kairėj rankoj juodas krautuvės maišas. Senos mados apšepę kailiniai siekia kelius. Skylėtos vilnonės kojinės kyšo iš dulkinų batų.

— Ar žinote kur tiesa? — priėjusi paklausia.

Sena moteris. Ploni, sidabriniai plaukai netvarkingai driekiasi iš po skaros. Akiniai padvigubina neryškias akis ir raukšles aplinkui. Po apvalia nosim dygsta plaukeliai. Oda susiraukšlėjusi kaip džiovinta slyva. Tik kaklas įtemptas — net iššokę raumenys matosi.

— Tiesa? — nustembu.

— Taip, tiesa, — pakartoja ji. Nusišypso, parodydama geltonų dantų likučius.

— Well, nežinau... — sumišęs atsakau.

— Va, čia tiesa. — senutė griebia maišan ir ištraukia ploną knygelę. — Dievo žodis čia! — Jos akys žiba.

— O, taip...

— Tiesa yra biblijoje. Štai, imk. Skaityk. Atvers tavo akis tikrajai tiesai. — Moteris bruka man į rankas knygutę.

Nenoromis paimu. Ant viršelio parašyta: "Genesis..."

— Čia Dievo žodis, — vėl pakartoja ji ir pagarbiai pažiūri į dangų.

— Ar Dievas parašė šitą knygelę?

— Jis pats neparašė, ne, bet per kitus parašė.

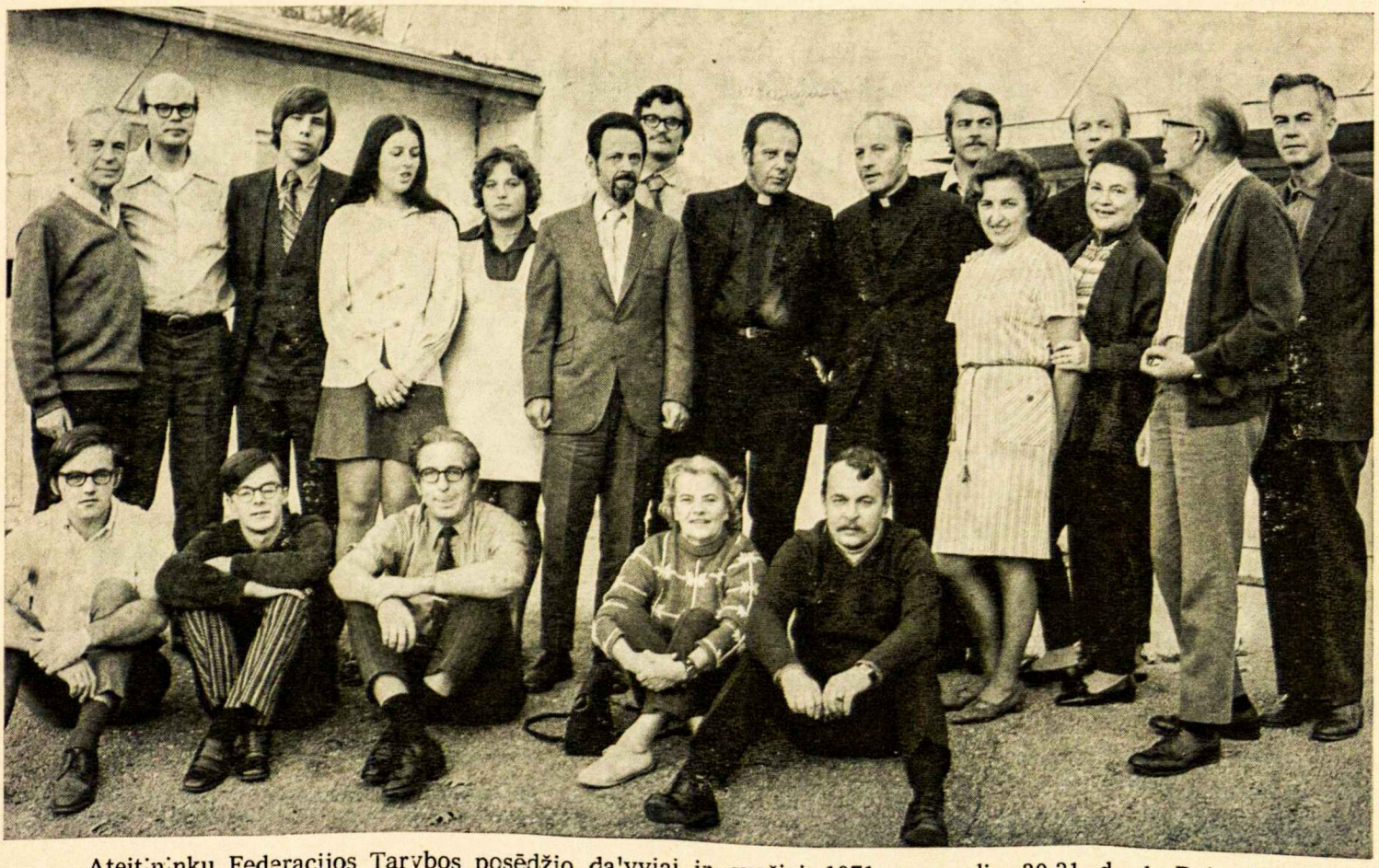

Ateitininkų Federacijos Tarybos posėdžio dalyviai ir svečiai 1971 m. spalio 30-31 d. d. Dainavoje.
84

— O... — supratlyvai palinguoju galvą.

— Turiu daugiau, — užsidegusi griebiasi maišo.

— Ar ir ten viskas Dievo parašyta? — Maišas pilnas visokiausių knygelių.

— Žinoma! Aš tiktai tiesą platinu.

— Aha.

— Matai, ką čia rašo? — rodo man lapą. — Pasaulio galas artėja! — ji baimingai apsižvalgo aplinkui. — Gailėkis už nuodėmes, nes nuodėmingieji bus pasmerkti į pragarą.

— Ne man skirti tie žodžiai, — purtau galvą.

— Kaip tai? Šitie žodžiai visai žmonijai skirti.

— Bet kad aš nesijaučiu niekam nusikaltęs. Tai kur tos mano nuodėmės būtų?

Jau padvigubėjusios akys dar labiau didėja. Išsižiojusi senutė spokso į mane.

— Kaip tu gali taip šnekėti?

— Kodėl ne? Čia laisvas kraštas.

— Tu pasimetęs. Tau reikia pagalbos, — ima iš maišo knygutes ir kiša man į rankas. — Daug tokių yra kaip tu, — gailestingai žiūri į mane ir purto galvą.

— Nereikia man tų knygų, — pasakau ir įmetu jas atgal į maišą.

— Bet tai tiesa! Nenori tiesos? — susijaudinusi griebia man už rankovės.

— Eh, eik sau su ta tiesa, — numojęs ranka žengiu tolyn.

— Bet ne, tu taip negali... — ji seka mane.

Sustoju. Moters veidas nušvinta viltim.

— Žiūrėk — sakau, — tau čia tiesa, o man ne. Mano tiesa yra kitur. Ar tau patiktų, jei aš savąją tiesą tau šitaip brukčiau? Tai kodėl bruki man savąją?

— Tiesa tik viena tėra, ir ji yra šitoje knygoje.

— Pasilaikyk ją sau.

Viltis senutės akyse užgęso. Su gailesčiu pasižiūrėjo į mane ir nieko daugiau nebesakė. Savo maišu nešina nušnarėjo tolyn pageltusiais šaligatvio lapais.

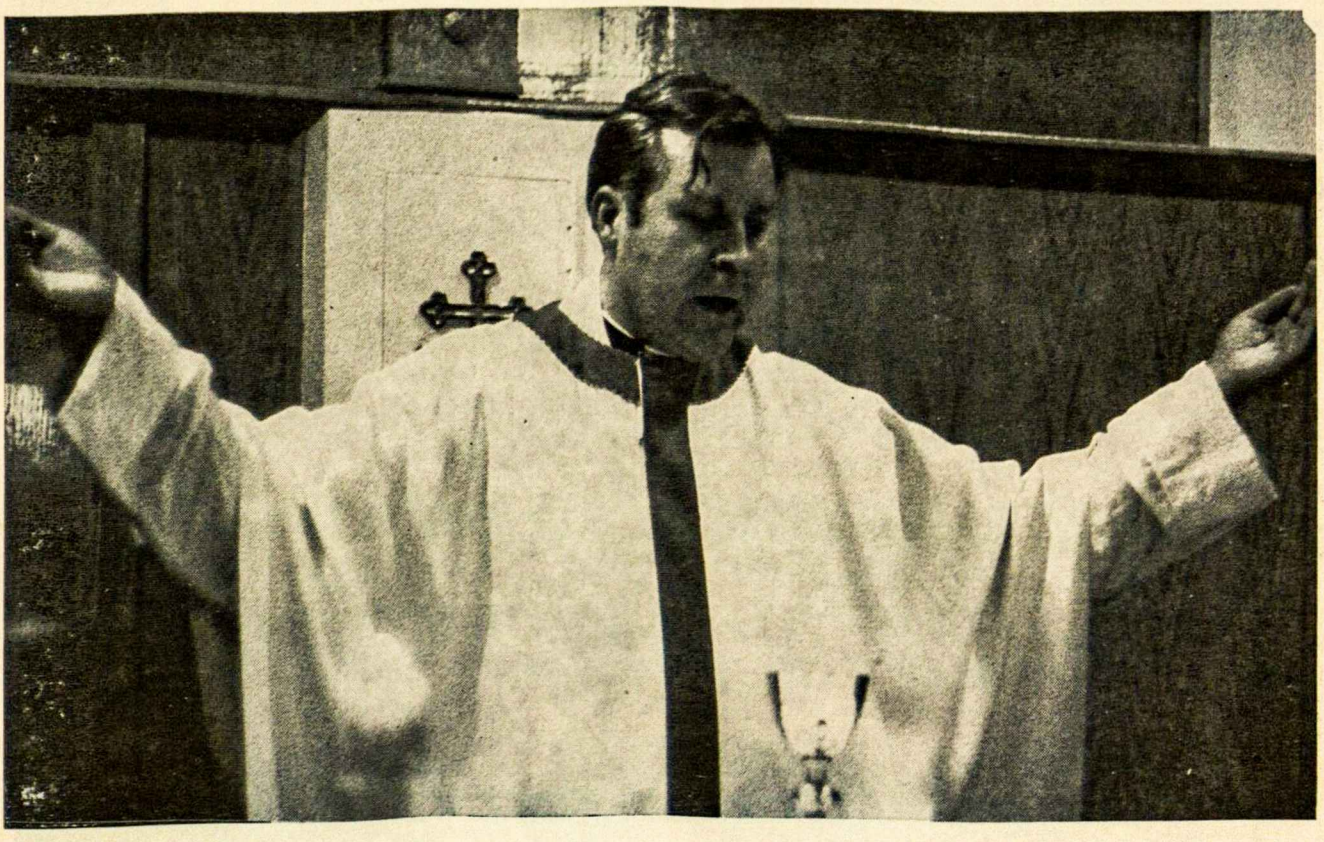

Mūsų veikla

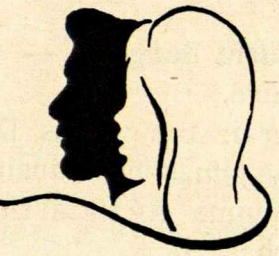

CLEVELAND, OHIO

Klevelando moksleivių ateitininkų Maironio kuopos studijų savaitgalis praėjo sklandžiai ir gerai. Kovo 24, 25 ir 26 dienomis Šv. Kristoforo stovyklavietėje, Independence, Ohio, suvažiavo gražus būrys entuziastiško jaunimo. Buvo maždaug 60 dalyvių iš Čikagos, Racine, Toronto, Hamiltono, Detroito, Niujorko ir Klevelando kuopų. Atydžiai klausėmės paskaitų, kurias mūsų gerbiamieji prelegentai — kun. Stasys Yla, seselė Ignė, inž. Pranas Razgaitis ir stud. Paulius Alšėnas — įdomiai skaitė. Paskaitų temos buvo: Kovos dvasia, Elitas ir Jaunatvės dvasia — labai tinkamos šios dienos lietuvių jaunimui. Toliau diskusijų būreliuose šias temas nagrinėjome, mėginom pritaikyti jas savo kuopų veiklai.

Vakarinės programos buvo įvairios: penktadienio vakare susipažinom - pasilinksminom, o šeštadienį — susikaupėm ir išlydėjom vakaro saulę žvakutėmis bei verbomis šv. Mišiose.

Savaitgalio nuotaika buvo rimta, bet ne be šypsenos. Skambėjo dainos valgykloje ir nameliuose, aidėjo juokai prie užšalusio ežerėlio. Tikėkimės, kad ir sekančiais metais su ta pačia jaunatviška dvasia į kursus gausiai susirinksim.

Rita Balytė

DETROIT, MICH.

Detroito studentai ateitininkai turėjo trečią savo susirinkimą kovo 12 d. pas ponus Skiočius. Šiuo susirinkimu pradėjo naują procedūrą. Kiekviename susirinkime paeiliui visi nariai ir kandidatai turės progą pirmininkauti ir sekretoriauti. Šiuo būdu visi galės asmeniškiau įsijungti. Šiam susirinkimui pirmininkavo Eugenija Leiputė, o sekretoriavo Birutė Kutkutė. Protokolai yra rašomi korespondencijos formoje, tad panaikinome korespondentės pareigas ir palengvinom sekretorės. (Ar nepasunkinot? — Red.).

Dr. Damušis, sutikęs būti kandidatų globėju, apibūdino draugovei pristatytus Centro Valdybos kandidatų kursus. Draugovėje yra dešimts kandidatų. Jis pasiūlė skaitymui medžiagą iš spaudos ir literatūros, taigi, Ateitį, Aidus, Lituanus, Į Laisvę, Kovą prieš Dievą Lietuvoje, kun. Ylos Ateitininkų Vadovą, dr. J. Girniaus Tautą ir Tautinę Ištikimybę, kun. Jucevičiaus Tautą ir Tikrovę Mito Žaisme, prof. A. Maceinos Bažnyčią ir Pasaulį, prof. Vardžio Lithuania under the Soviets. Siūlė diskutuoti ir labai realias šiandienines problemas, pavyzdžiui, kaip reikia pasiruošti važiuojant į Lietuvą.

Klevelando moksleivių ateitininkų studijų savaitgalio vaizdai.

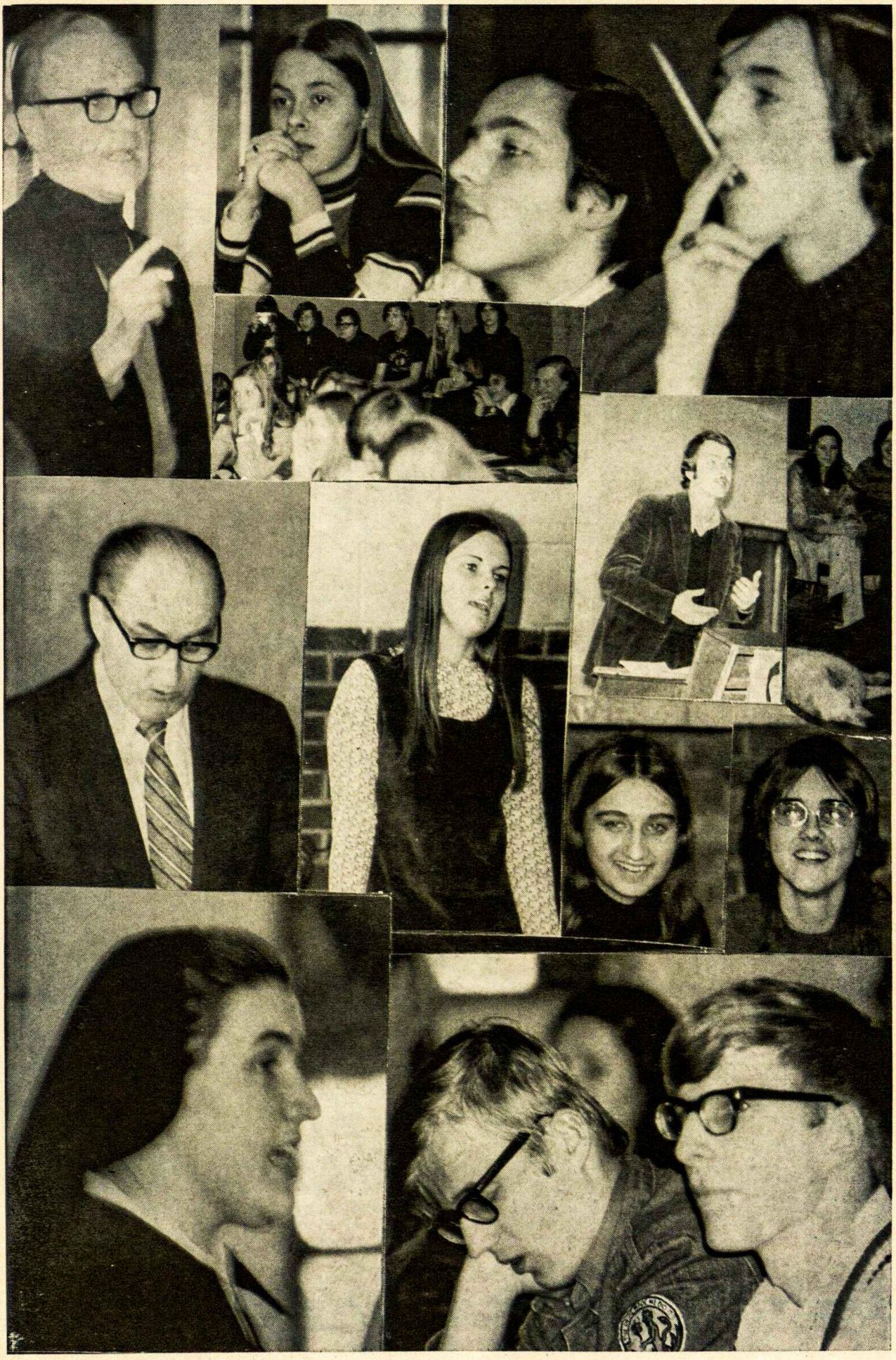

MAS Centro Valdyba lankosi Montrealyje (Nuagara į kamerą) iš kairės į dešinę: Dana Blauzdžiūnaitė,, Kristina Mališkaitė, Julija Adomonytė, (Veidu į kamerą) iš kairės į dešinę: Vytas Ladyga, Eug. Girdauskas,, Saulius Brikis ir Almis Kuolas.

Kandidatų kursai prasidės kovo 26 d., 11 val. Dr. Damušio namuose. Susirinkimas užtruks apie valandą. Šiam susirinkimui paskirta perskaityti iš Ateitininkų Ideologijos ištrauką Jaunuomenė ir Gyvoji Dvasia. Nutarta, kad ir nariams vertėtų lankyti kandidatų kursus. Besidomaują abiturientai taip pat bus kviečiami. Kursų susirinkimai vyks bent du syk į mėnesį.

Atsisveikinę su dr. Damušiu, užpildėme anketą, kurią Aida Smalinskaitė paaiškino. Tiems kurie nedalyvavo susirinkime bus ta anketa pasiųsta. Klausimai lietė paskaitų ir diskusijų temas, bei numones apie dabartinę veiklą. Buvo ir įdomių rezultatų. Į klausimą "Kokios pasaulio problemos šiuo metu yra degančios ir turėtų būti diskutuojamos draugovėje?" dažniausias atsakymas buvo gimdymo kontrolė.

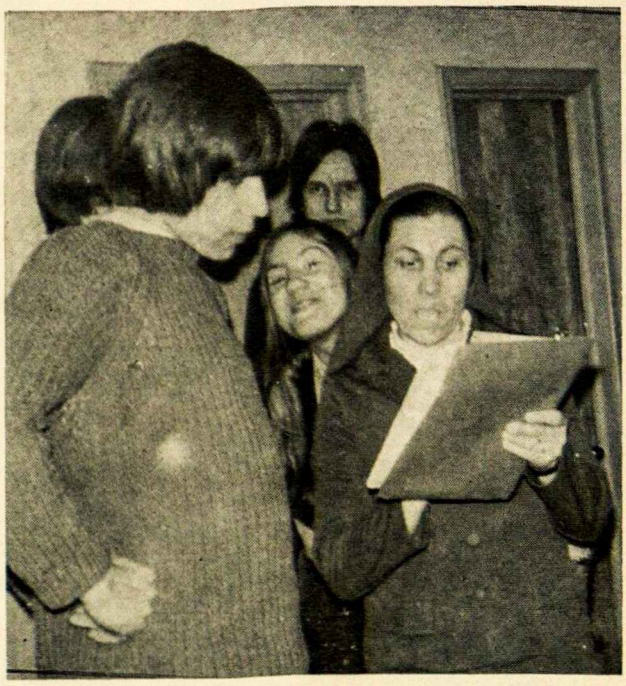

Iš kairės į dešinę: Eug. Girdauskas, Rasa Lukoševičiūtė — Montrealio kuopos pirmininkė, Saulius Brikis — iždininkas, ses. Paulė — kuopos globėja.

Užbaigėme susirinkimą ponios Skiotienės labai skaniomis vaišėmis ir Rimo Skiočio gerai parinktu vynu. Susirinkimas pavykęs ir nuotaikingas.

B. K.

Iš kairės į dešinę: ses. Paulė, Rasa Lukoševičiūtė, Julija Adomonytė, Kristina Mališkaitė ir Dana Blauzdžiūnaitė.

Detroito moksl. ateitininkų kuopos foto-montažas.

II PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO

KONGRESO PROGRAMA

I PARODOS — birželio 24 — liepos 4 d.d.
Jaunimo Centre, Čikagoje

II ATIDARYMAS — birželio 30 — liepos 4 d. d., Conrad Hilton viešbutyje ir Jaunimo Centre, Čikagoje

III STUDIJŲ DIENOS — liepos 4 — 9 d. d., Kent Valstybiniame Universitete, Ohio

IV STOVYKLA — liepos 9 — 15 d. d., Romuvoje, Kanadoje

V UŽDARYMAS — liepos 15 — 16 d.d., Toronte, Kanadoje

Apie smulkesnę programą prašom sekti spaudą.

II PLJK Komitetas

KALBOS SKALTIS

VEDA LEONARDAS DAMBRIŪNAS

PATIKRINKIME SAVO ŽODYNĄ

Šį kartą pamėginkime atlikti kitokį uždavinį — išversti iš anglų į lietuvių kalbą žemiau paduotus žodžius. Pirmiausia bandykime išversti, nežiūrėdami į 92 psl. duotus atsakymus.

circumstance
responsible
responsibility
represent
respect
develop
development
cooperate
common
community
society
necessary
indispensable
majority
minority
priority
proposal
different
difference
decision
condition
anniversary
revolt
interesting
conviction
essence
possible
possibility
wisdom
conclusion

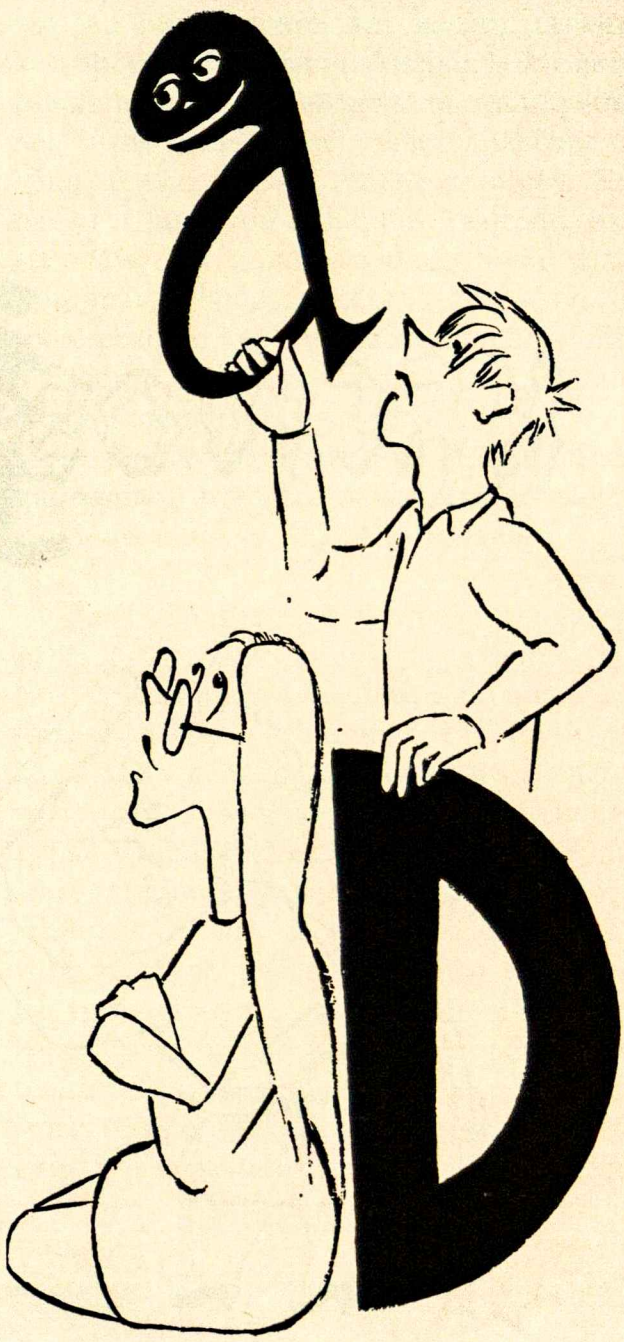

atsakymai

Vertimas žodžių į lietuvių kalbą ta pačia eile kaip ir 91 puslapy: aplinkybė, atsakingas, atsakomybė, atstovauti, gerbti (pagarba), vystyti, vystymas, bendradarbiauti, bendras, benduomenė, visuomenė, reikalingas, būtinas, dauguma, mažuma, pirmenybė, siūlymas, skirtingas (kitoks), skirtumas, nutarimas, sąlyga, sukaktis, sukilimas, įdomus, įsitikinimas, esmė, galimas, galimybė, išmintis, išvada.

* * *

KREIVOS ŽYPĖNOS

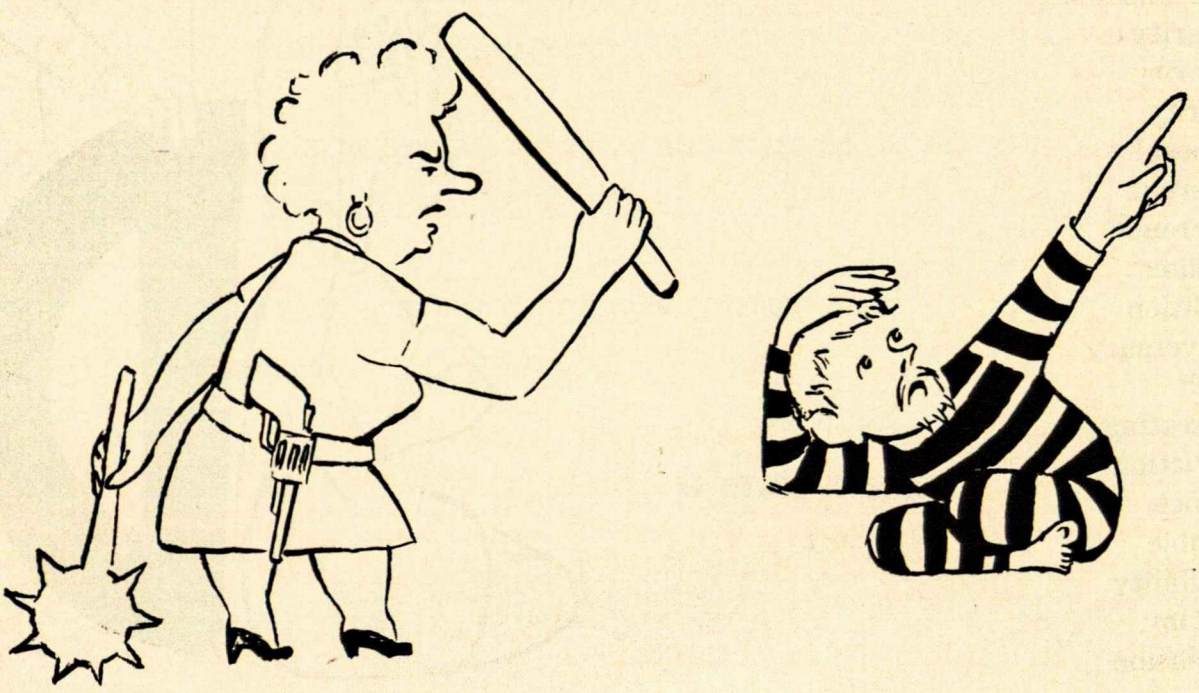

ŽMOGAUS SAMPRATA

Pilypas von Kanapės

Visi šių laikų kalbininkai vertina lietuvių kalbą, nes ji esanti viena seniausių ir todėl nepamainoma palyginamosios kalbotyros srityje. Ją naudoja kalbininkai įvairiems palyginimams bei archaiškų formų atsekimui.

Pavyzdžiui, paimkime du žodžiu: blyną ir bliūdą. Atrodo abu labai skirtingi, bet, giliau panagrinėjus, paaiškėja, kad yra ne tiktai gimininginga, bet, anot garsiojo mūsų filologo Antano Gurevičiaus, — tikrai giminės. Savaime suprantama, kad blynas yra senesnis žodis už bliūdą, nes blynai jau buvo kepami ant karštų akmenų kai bliūdų dar nebuvo. Tačiau laiko skirtumas jokiu būdu nesugriauna giminystės, nes tėvas visada būna gimęs anksčiau už sūnų, o abu yra tos pačios giminės. Panašiai ir su blynu ir bliūdu. Pasirodo, kad senovėje, kai reikėdavo daug blynų visai šeimynai prikepti, moterys tingėdavo ir todėl pradėjo kepti didelius blynus — bliūdo didumo. Vaikai, kaip ir šiais laikais, dažnai tokių blynų valgyti nenorėdavo, o tėvai juos vistiek versdavo valgyti. Tada gudresnieji pradėjo savo blynus slėpti, kad tėvai manytų, jog jie jau suvalgė.

Pasitaikė kartą, kad vienas ubagas ėjo keliu ir užsuko kaip tik pas šeimą, kurios vaikai tokiu būdu buvo blynus išslapstę. Vargšė šeimininkė tuo metu jokio maisto nebuvo paruošusi, o pas lietuvius jokiu būdu negalima pakeleivingą (ypač ubagą) paleist nepavaišinus. Būdamas patrijotas, padėtį gelbėti nutarė šeimininkės sūnelis, išduodamas savo nesuvalgyto blyno paslaptį. Mamos palieptas, jis tuoj nubėgo ir atnešė įdubusį, kietą, kelių savaičių senumo blyną. Mama patenkinta pagriebė tą blyną ir norėjo sušukti ubagui "Štai blynas!", bet tuo metu kaip tyčia pastebėjo tame blyne įstrigusį ir dar besispardantį uodą. Todėl iš jos šauksmo išėjo: "Štai bly-uodas!" Ubagas nustebo: "Kas per daiktas tas bliuodas?"

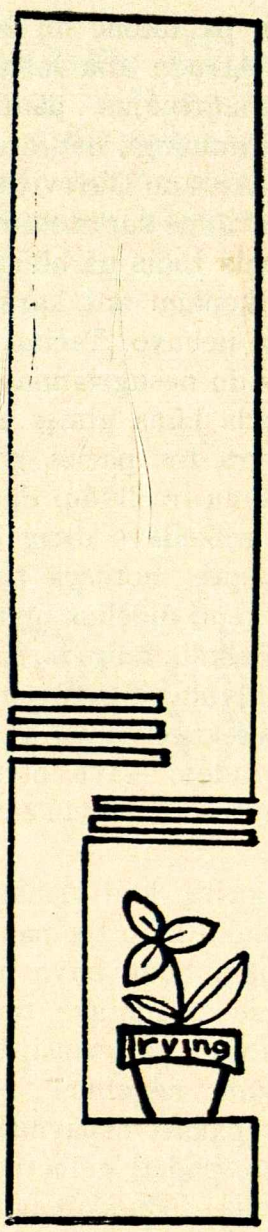

Šeimininkė bandė galbėti savo padėtį ir taip ubagui paaiškino: "Šis naujas išradimas rašytinėje lietuvių kalboje vadinamas **'Bliūdas'**, kuriame rankas nusiplaunam prieš pradėdami blynus valgyt". Pasirodo ubago būta suvalkiečio. Jis buvo "unaravas" ir norėjo pasirodyti, kad Suvalkijoje pas juos viskas geriau. Tad jis tuoj susigriebė: "O taip, taip, kaip mano nepagalvota! Žinoma ir mes turime bliūdų, tiktai mūsų geležiniai ir todėl neatpažinau". Ir tuoj, griebęs už sudžiūvusio blyno, prisipylė vandens ir pradėjo rankas plauti.

Na, bet ne apie bliūdą šį vakarą mes susirinkome aiškintis, o apie labai svarbų ir daug reikšmės turintį žodį "žmogus". Pirmiausia žodis "žmogus" yra labai archaiškas daug senesnis ir už bliūdą ir už blyną. Galime tvirtinti, kad tai bene seniausias žodis lietuvių kalboje, išskiriant žemę, iš kurios žmogus buvo nulipdytas. Šiam tvirtinimui paremti yra visa eilė argumentų bei faktų, kurių visų čia nevardinsiu, o tik porą suminėsiu.

Vienas faktas išryškėjo jau pačiame pasaulio kūrime. Šv. Rašte skaitome: "ir Dievas sukūrė **žmogų**". Taigi, nesako pirmiausia ar vyrą ar moterį sukūrė, bet žmogų. Tai labai svarbu moksliniuose tyrinėjimuose, kad kartais neįvyktų panašūs ginčai, kaip mūsų žymiųjų gamtos mokslininkų dėl vištos ir kiaušinio, kurie puikiai yra nušviesti dr. S. Čepo straipsnyje **"O kur gaidys?"**

Antras faktas, kuris ypatingai paryškina žodžio "žmogus" senumą, yra užtinkamas evoliuciniuose moksluose, kurie teigia, kad prieš dviejų lyčių atsiradimą gyvybiniuose vienetuose, buvusi viena neutralioji lytis. Apie tai plačiau galite pasiskaityti kun. Antano Prakapo OFM raštuose: "Contra Maceinam". Šis teigimas todėl puikiai išaiškina, kodėl ir dabar, kai

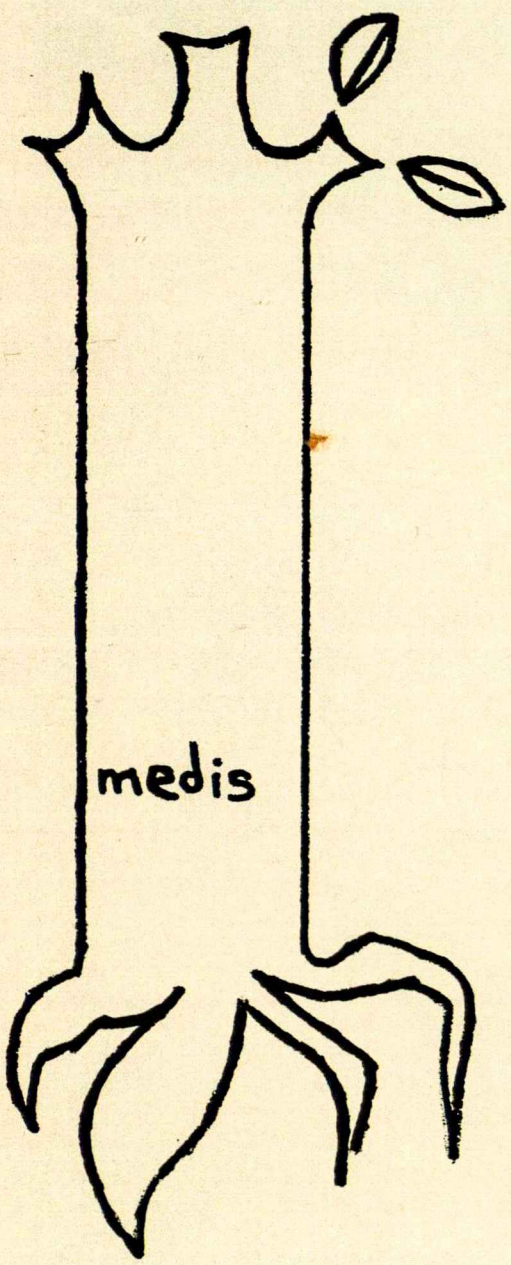

vyras su moterimi eina gatve, sakome: "du žmonės eina". Savaime suprantama, kad tas posakis yra iš tų laikų kai du žmonės vaikščiojo ir nei vienas iš jų nebuvo moteris.

Galbūt kam nors tai dar nėra aišku? Aiškumo dėlei norėčiau tik jums, gerbiamieji, priminti, jog, kai dvi moterys eina per gatvę, niekados nesakoma "du žmonės eina". Ir taip nesakoma dėl dviejų priežasčių: pirmiausia — ten eina ne **du,** o **dvi**; antra — niekados negirdėta, (išskyrus lietuviškoj šeštadieninėj mokykloj), kad kas sakytų lietuvių kalboje "eina **dvi žmonės.**"

Žinoma šiuo momentu tikriausiai nevienas jūsų norite sakyti: "Taip, negalima sakyti **dvi žmonės,** bet užtai galima sakyti **dvi žmonos".** Su tuo aš pilnai sutinku, tačiau vistiek šis teigimas mano ankstesnio mokslinio aiškinimo nesugriauna. Matote, **žmona** jokiu būdu nėra **žmogus!** Šiam tvirtinimui remiuosi labai sena knyga — šv. Raštu. Ten parašyta, kad Dievas užmigdė žmogų ir iš jo šonkaulio nudailino moterį. Prašau įsidėmėti: ne **žmoną,** o **moterį.** Tik paskui atsibudęs žmogus ją pavadino žmona, kadangi iš jo (t. y. žmogaus) šonkaulio buvo sutverta.

Visa tai mums aiškiai įrodo, kad moteris jokiu būdu nėra žmogus. Tikrasis ano meto žmogaus palikuonis yra vyras, kuris ir po šiai dienai žmogumi vadinamas, ar būtų vienas ar kitų į save panašių draugijoje, nebent pasigertų... Tada tai jį žmona aprėkia "galviju", kuris reiškia dar archaiškesnę gyvybės formą ir todėl dar labiau patvirtina vyro pranašumą prieš moterį.

Taigi šiais laikais drąsiai galime sakyti, kad žodis "žmogus" yra kiekvieno vyro privati nuosavybė į kurią jokia moteris neturi teisės, nors jį ir galviju apšauktų.

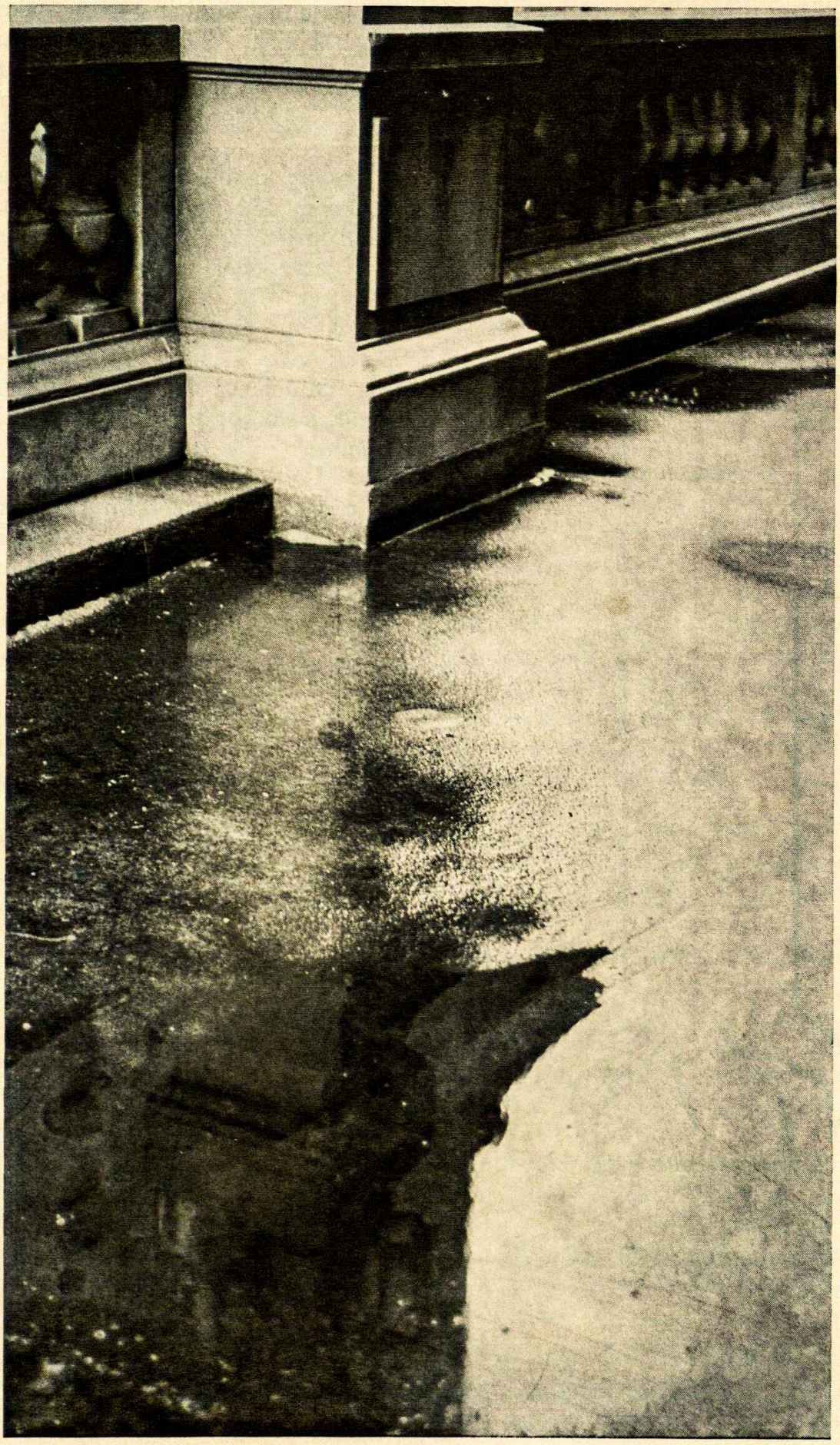

96

ALp(LKA)1786
1972, Nr.3

90.725.324